

Protokoll
1994/95:52

Riksdagens protokoll 1994/95:52

Tisdagen den 17 januari

Kl. 14.30 – 16.36
18.00 – 18.41

1 § Justering av protokoll

Justerades protokollet för den 11 januari.

2 § Avsägelse

Talmannen meddelade att *Per Gahrton* (mp) avsagt sig uppdragen att vara ledamot i utrikesutskottet samt suppleant i bostadsutskottet.

Kammaren biföll dessa avsägelse.

3 § Anmälan om kompletteringsval till utrikesutskottet och bostadsutskottet

Talmannen meddelade att Miljöpartiets riksdagsgrupp på grund av uppkomna vakanser efter *Per Gahrton* anmält *Bodil Francke Ohlsson* som ledamot i utrikesutskottet och som suppleant i bostadsutskottet.

Talmannen förklarade vald till

ledamot i utrikesutskottet

Bodil Francke Ohlsson (mp)

suppleant i bostadsutskottet

Bodil Francke Ohlsson (mp)

4 § Meddelande om muntliga frågor till regeringen och information från regeringen den 19 januari

Talmannen meddelade att vid frågestunden *torsdagen den 19 januari kl 14.30* skulle följande statsråd närvara:

Statsminister *Ingvar Carlsson*, försvarsminister *Thage G Peterson*, finansminister *Göran Persson*, arbetsmarknadsminister *Anders Sundström*, statsrådet *Mats Hellström* och statsrådet *Jan Nygren*.

Prot. 1994/95:52
17 januari

*Fel! Okänt
växelargument.*

Statsministern skulle besvara övergripande och allmänpolitiska frågor. Frågorna till övriga statsråd förutsattes beröra deras ansvarsområden inom regeringen.

Vidare meddelade talmannen att efter frågestunden skulle statsrådet Jan Nygren lämna information om regeringens politik rörande informationsteknik.

5 § Meddelande om ändring i kammarens sammanträdesplan

Talmannen meddelade att *onsdagen den 22 februari* skulle plenum inledas med utrikespolitisk debatt. Det hade förvarnats att det vid detta plenum därutöver kunde komma att behandlas ett ärende som måste avgöras samma dag. Med hänsyn därtill kunde plenum komma att fortsätta under kvällen utan något middagsuppehåll. Votering skulle kunna förekomma även efter kl. 18.00.

Svar på frågor

6 § Svar på fråga 1994/95:232 om Brasilien och de mänskliga rättigheterna

Anf. 1 Utrikesminister LENA HJELM-WALLÉN (s)

Fru talman! Lennart Beijer har frågat mig vad regeringen avser göra för att förmå Brasiliens regering att stoppa den egna polismaktens kränkningar av de mänskliga rättigheterna, i synnerhet morderna på gatubarn.

Sverige deltar aktivt i det internationella arbetet för att förbättra respekten för de mänskliga rättigheterna. Särskild vikt har lagts vid att stärka skyddet för särskilt utsatta grupper, t.ex. de barn och ungdomar som tvingas leva på gatan. FN:s barnkonvention ger barnet ett särskilt skydd. Vi kommer att arbeta hårt för att konventionen också efterlevs. Genom ambassadör Thomas Hammarberg representeras Sverige i FN:s kommitté för barnets rättigheter, som ansvarar för konventionens implementering.

Jag anser det upprörande att gatubarn fortfarande, fyra år efter det att barnkonventionen trätt i kraft, utsätts för fruktansvärda övergrepp i olika delar av världen. I Brasilien lever miljontals barn på gatan. Bara under det första halvåret 1993 talade officiella siffror om att 198 barn dödats, och detta bara i Rio.

Morderna på gatubarn i Brasilien har väckt en stark internationell reaktion. Många regeringar och enskilda organisationer har riktat kraftfull kritik mot Brasilien – så även Sverige. Vi har tagit upp frågan med Brasiliens regering, senast i ett samtal som statsrådet Pierre Schori hade med den nye brasilianske justitieministern i samband med presidentinstallationen i Brasilien. Ministern förklarade att det var en uttalad prioritet för president Cardoso och hans nya regering att förbättra gatubarnens situation. Cardoso själv utlovade i sitt installationstal den 1 januari insatser för att hjälpa gatubarnen. Statsrådet Schori uttryckte vid samma tillfälle den svenska regeringens intresse för att följa upp

tidigare insatser för gatubarn genom bidrag till sådana projekt som den nya brasilianska regeringen avser sätta i gång.

Vidare gör FN:s barnfond Unicef, där Sverige är en av de största bidragsgivarna, sedan ett antal år stora insatser för att förbättra situationen för Brasiliens gatubarn. Fonden driver program som just syftar till att förebygga och minska våldet mot barn och ungdomar på gatan. Man har bl.a. ordnat utbildningar för brasilianska polisbefäl om barnets rättigheter och polisens roll i förhållande till gatubarn. Den här typen av insatser är oerhört viktiga för att omsätta reglerna om de mänskliga rättigheterna i verklighet.

I december antog FN:s generalförsamling en resolution med stöd av bl.a. Sverige och EU där man uttrycker djup oro över morderna och övergreppen på gatubarn. Sverige kommer att fortsätta sitt aktiva engagemang, såväl inom FN och andra organisationer som i kontakter med andra regeringar, till dess barnens rättigheter respekteras världen över.

Anf. 2 LENNART BEIJER (v)

Fru talman! Jag vill först tacka för ett mycket uttömmande och bra svar.

Man kan undra varför jag ställer frågor om Brasiliens gatubarn i en tid när världen ser ut som den gör med stora problem som krig, inbördeskrig och stor fattigdom. Men risken är just detta att ohyggliga händelser för gatubarnen kanske inte betyder så väldigt mycket, eftersom de sjunker undan och kommer i skuggan av dessa stora händelser. Därför tycker jag att det är viktigt att frågan hålls vid liv.

Jag vill i svaret utläsa att Sverige kommer att fortsätta att agera mycket hårt för att på olika sätt få stopp på kränkningarna.

Det är också så att Brasilien för närvarande importerar vapen från Sverige. Vi borde ha möjlighet att på olika sätt påverka och kräva att just dessa metoder får ett slut.

Anf. 3 Utrikesminister LENA HJELM-WALLÉN (s)

Fru talman! Jag tycker att det är bra att vi i det svenska parlamentet visar omvärlden att vi tillmäter den här typen av frågor stor vikt. Jag tror att det har en effekt också på hur man hanterar frågor om gatubarn i Brasilien.

Anf. 4 LENNART BEIJER (v)

Fru talman! Jag är mycket nöjd med svaret. Tack.

Överläggningen var härmed avslutad.

7 § Svar på fråga 1994/95:238 om fredsprocessen i El Salvador

Anf. 5 Utrikesminister LENA HJELM-WALLÉN (s)

Fru talman! Per Lager har frågat mig om den svenska regeringen ämnar ta något initiativ för att förmå regeringen i El Salvador att följa fredsavtalet.

Prot. 1994/95:52

17 januari

*Fel! Okänt
växelargument.*

Prot. 1994/95:52
17 januari

***Fel! Okänt
växelargument.***

Jag uppskattar att Per Lager tar upp frågan. Vi har från svensk sida under många år lämnat både ekonomiskt och politiskt stöd till fredsprocessen i El Salvador. Vi har kunnat glädjas åt de framsteg som gjorts. Efter många år av förödande inbördeskrig har ett fredsavtal slutits och fria val genomförts.

Samtidigt är vi från svensk sida medvetna om att den process som leder mot ett bestående av freden är komplicerad. Från svensk sida har vi därför inte enbart lämnat stöd till de fredsbevarande insatserna genom Onusal utan även ett omfattande stöd till insatser genom övriga FN-organ, t.ex. FN:s utvecklingsprogram UNDP samt genom enskilda organisationer.

På det politiska planet följer den svenska regeringen processen mycket noggrant. Vår ambassad i Guatemala har en löpande dialog med myndigheterna i El Salvador. Under dessa samtal har vi betonat just de frågor som nämns av Per Lager. Vi har t.ex. uttryckt vår oro över den långsamma takten i fördelningen av jord samt starkt understrukit vikten av att den nya civila polisen inte faller tillbaka till betenden som inte gynnar utvecklingen av ett rättssamhälle. I samma syfte bidrar vi med svensk personal till den nya polishögskolan som har inrättats.

Vi har också tillsammans med det internationella samfundet riktat en stark uppmaning till parterna i El Salvador att fullfölja fredsavtalet. Ett exempel på detta är det nordiska anförandet om läget i Centralamerika som nyligen hölls i FN:s generalförsamling. Som svar på dessa uppmaningar har regeringen i El Salvador i ett brev till FN:s generalsekreterare förbundit sig att lösa de många utestående frågorna före utgången av april månad.

Biståndsminister Pierre Schori kommer att resa till Centralamerika inom kort för att delta i ett ministermöte mellan EU och de centralamerikanska länderna. Sverige kommer självfallet att ta detta tillfälle i akt för att på nytt upprepa kända svenska ståndpunkter om läget till den salvadoranska regeringen och påminna om vikten av att El Salvador lever upp till de åtaganden som gjorts inför FN och världssamfundet.

Sverige har hög beredskap för fortsatt bistånd till El Salvador i syfte att befästa freden, demokratin och respekten för de mänskliga rättigheterna. Givetvis är vårt stöd beroende av fortsatta framsteg i enlighet med fredsavtalet. SIDA utarbetar för närvarande på regeringens uppdrag ett förslag till strategi för det fortsatta biståndsarbetet. Avsikten är att skapa ett väl grundat underlag för att på effektivast möjliga sätt bidra till övergången från krig till en hållbar och rättvis fred.

Anf. 6 PER LAGER (mp)

Fru talman! Utrikesministern! Jag tackar för svaret. Det låter som om regeringen verkligen bryr sig om denna fråga.

Anledningen till att jag tar upp frågan är att jag har rapporter från människor på plats, från El Salvador, och de är inte så ljusa som vi hade hoppats att de skulle vara. Våldigt många av de f.d. gerillasoldaterna samlas i dag i de stora städerna – i tätorterna – och bildar olika

former av banditband. Det finns också paramilitära band som härjar i storstäderna. Man har ett oerhört stort problem i kriminaliteten.

Fördelningen av jord är den springande punkten. En liten berättelse om en bonde kan visa hur det kan gå till. Det är en liten fattig bonde som har varit utsatt för kriget. Han förlorar sin jord på grund av att han inte kan betala amorteringarna under kriget. Han har förlorat jorden, men efteråt kommer banken och vill ha betalningar av honom. Han har alltså stora lån på den jord han inte äger. Han slutsats blir i ett sådant läge: Vad skall jag hoppas på egentligen? Mina vapen finns inte långt borta.

Det är ett stort problem. Vapen finns överallt i El Salvador.

Anf. 7 Utrikesminister LENA HJELM-WALLÉN (s)

Fru talman! Vi kan enas om att det behövs mycket av både internationellt stöd och internationella påtryckningar för att uppnå det som t.ex. vi i Norden anser så självklart. Man kompromissar, man lyssnar på varandra. Man löser inte problem med våld, vilket dess värre är så vanligt i Centralamerika.

Anf. 8 PER LAGER (mp)

Fru talman! Den beredskap som utrikesministern nämnde hoppas jag verkligen är på den nivån att vi kan göra snabba uttryckningar när det gäller El Salvador. Som jag sade är läget väldigt spant. Vapen finns överallt. Olika milisgrupper härjar. Man har inte riktigt kontroll på det som sker i landet.

Det fredsavtal som egentligen skulle vara färdigt i april ser inte ut att kunna bli färdigt i praktiken. Då gäller det att beredskapen har en sådan arsenal, om jag får använda det uttrycket, av goda idéer att man snabbt kan hjälpa landet att komma på rätt fot igen.

Överläggningen var härmed avslutad.

8 § Svar på fråga 1994/95:243 om utökning av den svenska FN-styrkan i Bosnien

Anf. 9 Utrikesminister LENA HJELM-WALLÉN (s)

Fru talman! Lars Leijonborg har frågat mig om den svenska regeringen är beredd att tillmötesgå FN:s önskan och utöka den svenska truppinsatsen i Bosnien.

FN:s fredsbevarande operation i Bosnien, Unprofor, har nu pågått i närmare två år. Huvuduppgiften var från början att trygga den humanitära hjälpen och att bidra till skyddet av de fredade zonerna. Fred har inte uppnåtts, men FN-trupperna har ändå fullgjort viktiga funktioner på platsen. Det gäller inte minst den nordiska bataljonen.

Nu råder en vapenvila i Bosnien sedan nyåret. Vapenvilan är i sig ingen lösning på konflikten, och den respekteras inte fullt ut. Den måste ändå välkomnas. Unprofor har anförtratts uppgiften att hjälpa till med övervakningen av vapenvilan.

Prot. 1994/95:52

17 januari

**Fel! Okänt
växelargument.**

Prot. 1994/95:52
17 januari

*Fel! Okänt
växelargument.*

För att bättre kunna lösa de utökade uppgifter som nu läggs på Unprofor har FN dels frågat nuvarande och potentiella truppbidragare om de kan sända personal och materiel, dels vädjat till de nuvarande truppbidragarländer som planerar neddragningar att inte genomföra dessa vid denna kritiska tidpunkt.

Sverige har genom främst deltagandet i NORDBAT i Tuzlaområdet en betydande styrka i Unprofor. Vi deltar dessutom som bekant med trupp även i Kroatien och Makedonien. För att kunna ställa upp med så stora styrkor har vi de senaste åren tvingats göra vissa omprioriteringar bland våra fredsbevarande insatser till förmån för f.d. Jugoslavien, till vad som för Sverige är en unikt stor truppinsats.

Utöver de rena truppbidragen, som tillhör de största bortsett från stormakternas, är Sverige dessutom det land som tar emot flest flyktingar per capita från området. Vi tillhör som bekant också de största biståndsgivarna på det humanitära området.

Sverige stöder självfallet utvidgningen av Unprofors uppgifter till att omfatta även övervakning av vapenvilan i Bosnien. Mot bakgrund av den redan mycket stora svenska truppnärvaron i Bosnien finns det nog förståelse för att Sverige nu inte har möjlighet att bidra med ytterligare trupp. Detta är känt i FN, och därför har ingen formell förfrågan om trupp riktats direkt till Sverige.

Anf. 10 LARS LEIJONBORG (fp)

Fru talman! Jag ber att få tacka utrikesministern för svaret.

Kriget i Bosnien har utvecklats till en europeisk mardröm. Kriget berör inte bara länderna på Balkan. Hundratusentals människor har flytt, och existensen av ett pågående krig på den europeiska kontinenten är ett säkerhetsproblem också för oss. Den vapenvila som nu har ingåtts är kanske den sista chansen att lösa problemet innan katastrofen i Bosnien fullbordas.

Därför är jag kritisk mot svaret. I det sista stycket står det att Sverige tycker att det är bra att FN-insatsen i Bosnien utökas, men att vi inte är beredda att själva bidra. Det sägs att det nog finns förståelse för detta. Jag frågar mig var det finns förståelse för detta. Jag tror inte att det finns förståelse för detta i Sarajevo eller Tuzla eller på andra drabbade orter i Bosnien.

Svaret är ett exempel på något som har blivit alltför vanligt i denna konflikt, nämligen att man talar vackra ord om att den skall lösas, men att någon annan skall göra det.

Jag vill i och för sig inte förneka den statistiska uppgift som finns i detta svar om att Sverige proportionellt har gjort en större insats än många andra. Ändå ifrågasätter jag formuleringen ” – – – Sverige nu inte har möjlighet att bidra med ytterligare trupp”. Vad menas med det? På vad sätt har vi inte möjlighet? Har vi inte pengar? Har vi inte personal? Har vi inte materiel?

Jag anser att vi *har* råd till detta. Det är en samvetsfråga för Europa att göra allt vad som står i vår makt för att föra denna konflikt till ett slut.

Prot. 1994/95:52
17 januari

Svar på frågor

Anf. 11 Utrikesminister LENA HJELM-WALLÉN (s)

Fru talman! Jag tror att det är viktigt att Unprofor får möjlighet att agera ytterligare kraftfullt i f.d. Jugoslavien. Det är en fruktansvärd konflikt som pågår. Om vi nu har möjlighet att nyttja vapenvilan för att komma till en lösning måste allt göras för att man skall ta den chansen.

Samtidigt kan vi inte förhäva oss och tro att det är vi i Sverige som skall klara det – att det är ytterligare svensk personal som skall klara det.

Även i sådana här sammanhang måste man göra en bördefördelning mellan olika länder. I det sammanhanget har Sverige tagit på sig ett mycket stort ansvar när det gäller militär personal, det humanitära biståndet och flyktningmottagandet.

När man gör en samlad bedömning anser jag att det nu finns anledning för FN att i första hand vända sig till andra länder som inte, på motsvarande sätt, har gjort samma stora insatser. Framför allt måste man se till att de länder som har talat om en reducering av sina insatser i f.d. Jugoslavien, särskilt Bosnien, inte minskar sin personal.

Anf. 12 LARS LEIJONBORG (fp)

Fru talman! Mot bakgrund av FN:s 50-årsjubileum och besöket i förra veckan av generalsekreterare Boutros Boutros-Ghali har vi just i dessa dagar haft anledning att själva utveckla en viss retorik och att lyssna till retorik från andra. Jag tror att vi alla har känt väldigt djupt att Förenta nationerna spelar en utomordentligt viktig roll i världen. FN är ofta vårt enda hopp när det gäller att åstadkomma fred i konfliktdrabbade områden. Därför tycker jag att det skulle kännas som ett ganska besvärligt kast för utrikesministern att veckan efter det att generalsekreteraren har rest vidare säga att vi inte har möjlighet att tillmötesgå FN:s önskan på denna punkt.

Jag skulle vilja fråga utrikesministern om Utrikesnämnden kommer att få tillfälle att samtala om denna fråga. Jag bedömer att det är en ganska viktig utrikespolitisk fråga för Sverige hur vår attityd kommer att vara till konfliktens fortsättning.

Det är sant att man kan säga att vi har gjort vårt. Men i den exceptionella situation som råder tycker jag att varje land har en skyldighet att fråga sig om man inte kan göra ytterligare något. Jag menar att Sverige har den möjligheten.

Anf. 13 Utrikesminister LENA HJELM-WALLÉN (s)

Fru talman! Eftersom vi hade tillfälle att ordentligt gå igenom dessa frågor med FN-chefen för bara några dagar sedan, vet jag att det finns en stor förståelse för den handlingslinje som jag här talar om. Det finns en stor uppskattning för vad Sverige redan gör. Det här är ingen tom retorik från talarstolen i riksdagen och från andra håll från svensk sida. Det är fråga om verklig handling.

Sverige ställer upp med insatser som är bland de största jämfört med andra länders. Jag vill också säga att vi inte har fått någon formell begäran från FN, just därför att man vet hur läget är.

Prot. 1994/95:52
17 januari

*Fel! Okänt
växelargument.*

Jag vill ytterligare tillägga att det inte bara handlar om det antal personer som man ställer till FN:s förfogande. Det handlar också om hur man använder den här personalen. Det handlar alltså om att skapa ytterligare effektivitet i den här insatsen i Bosnien. Jag tror att mera kan göras på det området.

Anf. 14 LARS LEIJONBORG (fp)

Fru talman! Jag vill understryka det sista som utrikesministern sade. Det är också en bakgrund till min fråga. Den svenska personalen har gjort utomordentliga insatser och är mycket uppskattad. Däremot har, för att ta ett enda exempel, den FN-personal som kommer från Bangladesh inte den utrustning och den erfarenhet som behövs för att på ett effektivt sätt fullgöra uppgiften.

FN har inte heller problem numerärt med att få dit personal. Muslimska länder är beredda att skicka mycket stora kontingenter. Det vill man av politiska skäl undvika. Då återstår framför allt att vädja till de länder som redan finns på plats och som har visat sig göra en effektiv insats. Om också vi drar oss undan, hamnar FN-chefen i en mycket svår situation.

Jag är medveten om att vi inte har fått en formell förfrågan. Icke desto mindre tycker jag att det är en viktig utrikespolitisk fråga. Kommer den att diskuteras i Utrikesnämnden?

Anf. 15 Utrikesminister LENA HJELM-WALLÉN (s)

Fru talman! Jag noterade att jag glömde att svara på den frågan, Lars Leijonborg. Det är självklart att frågan om före detta Jugoslavien, Bosnien, står på varje utrikesnämnds dagordning. Så kommer också att vara fallet vid nästa sammanträde. Det är jag övertygad om. Då kommer vi också att få tillfälle att dryfta den nu uppkomna situationen.

Låt mig ändå säga att vi inte drar oss undan. Framställ inte det svenska agerandet på det sättet. Sverige tar verkligen sitt ansvar, sitt delansvar, vilket hela världssamfundet borde göra.

Anf. 16 LARS LEIJONBORG (fp)

Fru talman! Vi kommer väl inte längre i dag. Jag vill dock avsluta med att vädja till utrikesministern om det finns några möjligheter för Sverige att ta ett ännu större ansvar.

Jag håller med om att vi har gjort mycket. Vi befinner oss trots allt i den situationen att vi skulle kunna göra ytterligare något. Jag tror att det t.o.m. ligger i vårt eget säkerhetspolitiska intresse att försöka göra ytterligare något.

Överläggningen var härmed avslutad.

9 § Svar på fråga 1994/95:234 om offentlighetsprincipen

Anf. 17 Justitieminister LAILA FREIVALDS (s)

Fru talman! Sten Andersson har frågat mig vilka åtgärder jag är beredd att vidta för att handlingar inte skall hemligstämplas i onödan. Så som jag har uppfattat frågan har den ställts mot bakgrund av de åtgärder som vidtagits för ökad offentlighet i utrikes ärenden och med avsikt att få ett svar på hur dessa kan tänkas påverka bedömningen av utlämnande av uppgifter ur material som angår sovjetisk u-båtsverksamhet. Jag har också förstått att Sten Andersson finner det märkligt att uppgifter som publicerats i något sammanhang fortfarande kan hållas hemliga inom regeringskansliet.

Den svenska offentlighetsprincipen har varit och är fortfarande ett av de stora ämnena i EU-debatten. En av frågorna i denna är hur vi i Sverige också i EU-samarbetet skall kunna behålla den rätt till insyn i det offentliga beslutsfattandet som vi är vana vid.

För utrikessekretessen för uppgifter hos regeringen och inom utrikesrepresentationen har tidigare gällt ett s.k. omvänt skaderekvisit, vilket innebär en presumtion för sekretess. För att säkerställa att EU-samarbetet inte mer än nödvändigt skall begränsa den medborgerliga rätten till insyn i allmänna angelägenheter har fr.o.m. den 1 januari i år bestämmelsen om utrikessekretess ändrats så att det numera råder en presumtion för offentlighet för alla uppgifter som rör utrikes ärenden.

Detta beslut innebär en viktig ändring av den grundläggande synen på utrikessekretessen, även utanför EU-området. Det blir inte längre möjligt att utgå från att sekretess råder i utrikes ärenden. Det råder emellertid ingen tvekan om att det fortfarande finns ett behov av sekretess för vissa uppgifter på utrikesområdet och att bestämmelsen om utrikessekretess möjliggör ett hemlighållande av känsliga uppgifter även framdeles.

En fråga som bedömts i domstolspraxis är om uppgifter som redan spritts på något sätt fortfarande kan sekretessbeläggas av en myndighet. Regeringsrättens uppfattning är att handlingar som innehåller uppgifter som inte förekommit i centrala inslag i den offentliga debatten fortfarande bör omfattas av sekretesskydd på sedvanligt sätt även om själva uppgiften skulle ha frisläppts i något sammanhang samt att det för övrigt ofta är så att skyddsintresset gäller inte endast själva uppgiften som sådan utan i hög grad även omständigheterna kring den, såsom i vilken typ av handling den förekommer, information om uppgiftslämnare m.m. (RÅ 1992 ref. 15). Min åsikt är att denna praxis överensstämmer med grunderna för sekretesslagen och att någon lagstiftningsåtgärd för att åstadkomma en ändring härvidlag inte är önskvärd.

Bedömningen av vilka uppgifter som framdeles kommer att lämnas ut är en fråga som måste avgöras i varje enskilt fall, naturligtvis med utgångspunkt i den presumtion för offentlighet som nu införts beträffande utrikessekretess. Jag tänker inte företa några konkreta åtgärder i detta avseende.

Prot. 1994/95:52

17 januari

*Fel! Okänt
växelargument.*

Prot. 1994/95:52
17 januari

*Fel! Okänt
växelargument.*

Anf. 18 STEN ANDERSSON (m)

Fru talman! Jag tackar för svaret. Jag förstår vikten av sekretess och hemligstämplar, men jag anser att det ibland kan drivas in absurdum.

Det nu aktuella ärendet gäller en akt som regeringen hemligstämplat trots att den har varit publicerad med tre helsidor i Arbetet den 4 december.

Det handlar om grundstötningen av ubåt 137 i Karlskrona för drygt tio år sedan.

Sovjet är först och främst ett land som inte längre existerar, och rapporten från Sovjets dåvarande haverikommission har alltså publicerats. Nu säger statsrådet att man inte skall göra någonting åt detta, om det inte har varit ett centralt inslag i debatten. Då tar hon väl litet av hedern och äran från Arbetet. Det är ändå en av Sveriges största dagstidningar. Skulle inte den tidningens arbete kunna benämnas som ett centralt inslag i debatten? Dagens Nyheter har också nyligen begärt att man skulle häva hemligstämpeln, men så har icke skett.

Är statsrådet förvånad över att myndigheterna inte har agerat gentemot Arbetet som är en av våra största dagstidningar? Mot bakgrund av svaret och med tanke på den nyordning som kommer att gälla undrar jag om statsrådet är beredd att göra en omprövning av hemligstämpeln i det nu aktuella ärendet.

Anf. 19 Justitieminister LAILA FREIVALDS (s)

Fru talman! Jag är inte riktigt säker på vad Sten Andersson menar när han talar om hemligstämpeln. En åtgärd som en myndighet har att göra är att i förväg bedöma om det kan finnas uppgifter i en handling som omfattas av sekretess. För att markera, som en varningssignal, sätter man en hemligstämpel på handlingen.

Beslutet om huruvida en handling omfattas av sekretess och skall lämnas ut eller inte måste fattas vid varje enskilt tillfälle när en sådan fråga framställs. En hemligstämpel har alltså inte någon egen giltighet, utan det är beslutet om att handlingen skall utlämnas eller icke som är avgörande.

Anf. 20 STEN ANDERSSON (m)

Fru talman! Detta förstår jag också. Men det som publicerades i Arbetet – på tre hela sidor – den 4 december 1994 var en ordagrann översättning av rapporten från den sovjetiske amiral som var ordförande i Sovjets dåvarande haverikommission. Det är en konkret handling. Tidningarna och medierna har begärt att man skall häva hemligstämpeln på detta dokument. Det görs inte.

Jag hoppas att statsrådet inser att människor har svårt att förstå varför hemligstämpeln kring en akt som ord för ord har varit publicerad bibehålls.

Anf. 21 Justitieminister LAILA FREIVALDS (s):

Fru talman! Jag förstår fortfarande inte riktigt var oklarheten ligger kring hemligstämpeln.

Sten Andersson uppger att publiceringen har skett den 4 december. I regeringskansliet har det fattats fyra beslut som har gällt utlämnande av handlingar som har med ubåtsförhandlingen att göra. Det senaste fattades i november 1994. Det har alltså inte funnits någon anledning att därefter över huvud taget ta ställning till denna fråga.

Prot. 1994/95:52
17 januari

*Fel! Okänt
växelargument.*

Anf. 22 STEN ANDERSSON (m)

Fru talman! Den sista upplysningen kan vara intressant att titta vidare på. Jag har nämligen fått uppgifter om att ett antal stora dagstidningar bestämt hävdar motsatsen. Framför allt gäller andra datum.

Kan man inte, om denna handling fortfarande skall vara hemligstämplad, begära att myndigheterna gör någonting t.ex. gentemot den tidning som trots det publicerar den? Om man kan publicera en handling finns det ju ingen anledning att den skall vara hemligstämplad.

Anf. 23 Justitieminister LAILA FREIVALDS (s)

Fru talman! Jag blir något förvirrad av den senare frågan. Jag måste ställa en motfråga: Vad menar Sten Andersson att vi skulle göra gentemot tidningen?

Anf. 24 STEN ANDERSSON (m)

Fru talman! Låt oss säga att en akt är hemligstämplad eller sekretessbelagd. Någon får tag i den här akten och publicerar den trots att den är hemligstämplad. Det är inte svårt att förstå att folk reagerar över att myndigheterna i det läget inte gör någonting. Kan man publicera något som är hemligstämplat utan att det får några följder?

Anf. 25 Justitieminister LAILA FREIVALDS (s)

Fru talman! Menar Sten Andersson att JK borde initiera ett tryckfrihetsmål mot Arbetet som har publicerat denna handling? Eller menar Sten Andersson att UD borde radera hemligstämplar som bara är en varningssignal? Skall vi inte hålla oss till den ordning som gäller enligt svensk lagstiftning och tillämpa sekretessbestämmelserna så som de är tänkta? Om någon begär att få ut en handling tar man ställning till huruvida den är sekretessbelagd eller inte? Det är så turordningen är, och så bör den vara.

Jag anser att Sten Andersson skall skaffa sig litet mer på fötterna innan han ställer frågor i riksdagen.

Överläggningen var härmed avslutad.

10 § Svar på fråga 1994/95:237 om alarmering vid sjöolycka

Anf. 26 Kommunikationsminister INES UUSMANN (s)

Fru talman! Kia Andreasson har frågat mig om vilka åtgärder regeringen ämnar vidta för att påskynda införandet av s.k. A1-områden runt våra kuster.

Prot. 1994/95:52
17 januari

*Fel! Okänt
växelargument.*

Sjöfartsverket har den 9 januari 1995, dvs. i år, beslutat att införa A1-områden i det nya internationella säkerhetssystemet Global Maritime Distress and Safety System, GMDSS. En upphandling kommer att påbörjas snarast av Sjöfartsverket.

Utbyggnaden kommer i första hand att prioriteras i s.k. färje- och fartygsintensiva områden, t.ex. mellan Sverige och Finland respektive mellan fastlandet och Gotland. Systemet planeras liksom i våra grannländer att vara i full drift någon gång under 1997–1998.

Anf. 27 KIA ANDREASSON (mp)

Fru talman! Jag tackar för svaret.

Detta var snabbt effektuerat. När jag var i kontakt med Sjöfartsverket fanns inte detta svar. Man visste inte alls hur det skulle bli.

Jag har inget mer att tillägga utan tycker att detta svar är mycket glädjande. Jag hoppas att det här så småningom även kommer att omfatta dem som har fritidsbåtar.

Tack!

Överläggningen var härmed avslutad.

11 § Svar på fråga 1994/95:236 om sponsringen av Sveriges Televisions program

Anf. 28 Kulturminister MARGOT WALLSTRÖM (s)

Elisa Abascal Reyes har frågat om jag kommer att verka för att sponsringen av Sveriges Television och andra public service-företag i större utsträckning blir etiskt försvarbar.

Bakgrunden är att TV 2 med anledning av Lucia 1994 sände ett program, Lucianatt, som sponsrades av Åbro Bryggeri. Elisa Abascal Reyes anser att sponsringen strider mot avtalet mellan staten och Sveriges Television.

Regler för sponsring av program finns i avtal mellan staten och Sveriges Television. Där anges att program inte får sponsras av någon vars huvudsakliga verksamhet gäller tillverkning eller försäljning av tobaksvaror, alkoholdrycker eller receptbelagda läkemedel.

Som enskilt statsråd får jag inte ingripa i programverksamheten. Det är i stället Granskningsnämnden för radio och TV som i efterhand övervakar att programbolagen har uppfyllt sina åtaganden i enlighet med bestämmelserna i avtalen.

Jag kan dock i sammanhanget nämna att ett liknande ärende tidigare har avgjorts i den dåvarande Radionämnden. Ärendet gällde huruvida Pripps Bryggerier kunde vara sponsor till Vasaloppet.

Med hänsyn till att Pripps huvudsakliga verksamhet var inriktad på annat än alkoholproduktion bedömdes inget avtalsbrott föreligga.

Nästa avtalsperiod mellan staten och programbolagen börjar den 1 januari 1997. Inför denna avtalsperiod görs en generell översyn av nuvarande regler.

Prot. 1994/95:52
17 januari

*Fel! Okänt
växelargument.*

Anf. 29 ELISA ABASCAL REYES (mp)

Fru talman! Jag tackar för svaret men vill samtidigt tillägga att jag inte har fått något riktigt svar på min fråga.

Statsrådet skall självfallet inte på något sätt styra programutbudet och programverksamheten. Jag undrade snarare om man kan vänta sig några signaler i framtiden om att ett ungdomsprogram inte får sponsras av ett företag vars huvudsakliga verksamhet gäller produktion av alkohol.

I svaret sägs det att nästa avtalsperiod mellan staten och programbolagen börjar den 1 januari 1997 och att det inför denna avtalsperiod görs en generell översyn av nuvarande regler. Jag skulle då vilja veta vad denna generella översyn av nuvarande regler innebär. Kommer den t.ex. att innebära att det inte skall förekomma alkoholpropaganda i barn- och ungdomsprogram?

Anf. 30 Kulturminister MARGOT WALLSTRÖM (s)

Fru talman! Jag försökte redogöra för hur processen går till. Reglerna för sponsring finns i avtalet. Vid tidigare prövning avseende huvudsaklig verksamhetsinriktning, som det här gäller, tolkade Granskningsnämnden det så att gränsen för vad som räknas som huvudsaklig verksamhet bör ligga vid 50 %.

Man kan naturligtvis diskutera och ifrågasätta om det är där som gränsen bör ligga. Men det var utifrån detta som Sveriges Television bedömde att Åbro bryggerier var en lämplig sponsor.

Det här ärendet har inte anmälts till Granskningsnämnden, i varje fall inte ännu. Det kan vara sådant som är intressant när man ser över det nya avtalet, om man bedömer att det är en punkt som man bör ändra på i det kommande avtalet.

Det är vad mitt svar handlar om. Detta får man se över i samband med att det nya avtalet mellan staten och Sveriges Television eller public service-företagen skall skrivas på.

Anf. 31 ELISA ABASCAL REYES (mp)

Fru talman! Vad som skall anses som huvudsaklig verksamhet kan vi tvista om.

Vad gäller Åbro bryggerier är det ganska känt för sin ölproduktion. Att man sätter en reklamskylt för ett ölföretag på ett ungdomsprogram måste vara ett konkret exempel på att någonting har gått snett, när det finns ett tydligt avtal som säger att det inte får förekomma.

Varför förekommer detta? Vad kan vi vänta oss i fortsättningen? Hur avser statsrådet att verka? Jag känner till beslutsprocessen bakom detta. Min personliga bedömning är att Åbro inte på långa vägar just i det programmet just den natten var lämplig som sponsor. Det tror jag att ganska många håller med om.

Jag vill veta vad som kommer att hända i framtiden för att detta inte upprepas, eftersom det är allvarligt.

Prot. 1994/95:52
17 januari

*Fel! Okänt
växelargument.*

Anf. 32 Kulturminister MARGOT WALLSTRÖM (s)

Fru talman! Min roll är inte att sitta och granska programinnehållet och bedöma om det är rimligt eller inte. Då får fallet anmälas till Granskningsnämnden, som just har till uppgift att följa frågan och se om man lever upp till avtalet.

Den möjlighet som man har att ändra på detta är att se över frågan med anledning av att hela avtalet skall skrivas om. Då kan det vara en punkt som får diskuteras.

Anf. 33 ELISA ABASCAL REYES (mp)

Fru talman! Då bortser jag från det här fallet och undrar vilken inriktning som kommer att gälla för statsrådet i framtiden när nästa avtalperiod börjar, dvs. inför den generella översynen. Jag tycker inte att jag har fått något svar på det.

Är det en betryggande framtid, eller finns det anledning att vara orolig för att sådant här kan upprepas? Vi behöver bara titta på framtiden.

Anf. 34 Kulturminister MARGOT WALLSTRÖM (s)

Fru talman! Jag hoppas att man inte skall behöva vara orolig. Vi har inte hunnit så långt att förhandlingarna om det nya avtalet inletts.

Detta är en punkt som förmodligen kommer att ingå i de diskussionerna. Det är omöjligt att säga hur det kommer att te sig i det nya avtalet. Det är i stor utsträckning en tolkningsfråga hur Granskningsnämnden skall tolka dessa bestämmelser och riktlinjer. Detta får vi anledning att diskutera inför det nya avtalet.

Överläggningen var härmed avslutad.

12 § Svar på fråga 1994/95:244 om skyddet för ortnamnen

Anf. 35 Kulturminister MARGOT WALLSTRÖM (s)

Fru talman! Marianne Andersson har frågat mig vad jag avser vidta för åtgärder med anledning av att Posten och Svenska kommunförbundet har intensifierat sitt förändringsarbete trots att Kulturarvsutredningen fått i uppdrag att se över frågan och arbetet med detta pågår.

Enligt vad jag har inhämtat från Posten AB avser Posten att avvakta med ytterligare adressändringsaktiviteter tills det står klart hur en lämplig modell skall se ut, där största möjliga hänsyn till bevarandet av by- och gårdsnamn tas. De redan genomförda förändringarna gäller dock, eftersom kunderna redan fått sina nya adresser.

För att få klarhet i hur man skall gå vidare kommer Posten att på nytt ta upp frågan med de myndigheter som har ett ansvar i ortnamnsfrågor, bl.a. Lantmäteriverket, Riksantikvarieämbetet samt organisationer som Svenska kommunförbundet och Sveriges hembygdsförbund. Posten kommer likaså att ta kontakt med den pågående Kulturarvsutredningen som ser över skyddet för ortnamnen.

Jag kan därför inte se att det finns någon anledning för mig att ta några initiativ i frågan just nu.

Anf. 36 MARIANNE ANDERSSON (c)

Fru talman! Jag vill tacka kulturministern för svaret, men jag tycker att det är något vagt.

Kulturutskottet och därefter riksdagen fattade i november–december förra året beslut i full enighet där man förutsatte att inga förändringar för våra ortnamn skall ske innan den utredning som nu pågår är klar.

När vi gjorde det visste inte jag vilken febril verksamhet som pågick ute i landet med stora konferenser för att förekomma utredningen och göra stora förändringar. Jag fick veta det alldeles efteråt, och jag ställde då den här frågan.

Jag blir givetvis väldigt upprörd över att man på något sätt tänker smyga in ett slags kulturmord på det stora kulturarv som våra ortnamn är och också över att verk och myndigheter struntar i riksdagens beslut, dels i form av en sittande utredning, dels det som riksdagen uttalar. Detta är inte det enda exemplet på att sådant sker. Det undergräver förtroendet för vår demokrati, och också ur den synpunkten är det ganska allvarligt.

Hade nu inte Sveriges Hembygdsförbund slagit larm och saken uppmärksammats i medier och här i riksdagen i en tidigare fråga till civilministern, inte till kulturministern, hade vi när utredningen varit klar haft en förändring som kanske hade gått så långt att alldeles för stora förändringar hade gjorts. Det tycker jag är illa.

Det skulle vara väldigt bra om kulturministern med kraft uttalar sin kritik mot att man på detta sätt föregriper dels riksdagens beslut, dels en utredning. Jag har förstått att Posten tills vidare har dragit sig ur detta. Men av svaret framgår det inte alls att man avvaktar utredningens slutdatum, utan man skall på nytt ta upp diskussioner.

Nya diskussioner om dessa frågor kan kanske ske nästa månad – vad vet jag? Detta är väldigt angeläget. Det finns en stor opinion ute i landet som vill bevara de ortnamn vi har. Det är inte så att vi saknar ortnamn. Vi har gårdsnamn och ortnamn.

Anf. 37 Kulturminister MARGOT WALLSTRÖM (s)

Fru talman! Det viktiga här är att all pågående adressändringsaktivitet har upphört. Det kan ifrågasättas om de ändringar som redan har införts kommer att kvarstå. Det kan man ta upp en diskussion om.

Det finns kanske en möjlighet att gå tillbaka. Det är inte så att kunskaperna om namnen har försvunnit, utan det är kanske en sådan överläggning som man får ta.

Jag vet att det har varit kontakter mellan Kulturarvsutredningen och Posten om det här. Jag vet också att man nu försöker att komma fram till en bra hantering av dessa ortnamnsfrågor. Man gör det gemensamt mellan Posten, Svenska kommunförbundet, Riksantikvarieämbetet, Ortnamnsarkivet, Ortnamnrådet, Lantmäteriverket och någon represen-

Prot. 1994/95:52
17 januari

*Fel! Okänt
växelargument.*

Prot. 1994/95:52
17 januari

*Fel! Okänt
växelargument.*

tant för Kulturarvsutredningen för att försöka att hitta en bra hantering och ett konsensus, dvs. en minsta gemensamma nämnare.

Blir man då överens är det nog sannolikt så att Posten kan gå vidare. Det kan ske innan Kulturarvsutredningen är klar med sitt betänkande. Jag vet dessutom att Kommunförbundets regionala konferenser pågår, som just tar upp frågan om hur en god ortnamnsred kan se ut.

Man skall också komma ihåg mot vilken bakgrund detta sker. Det finns faktiskt ett behov för t.ex. ambulans, brandkår och andra att komma fram. Jag inbillar mig att det går alldeles utmärkt att kombinera detta med en god ortnamnsred.

Det viktiga är att ändringsaktiviteterna har upphört och att man har fått till stånd ett samråd.

Anf. 38 MARIANNE ANDERSSON (c)

Fru talman! Även jag tycker att det är bra. Jag hoppas också att Sveriges Hembygdsförbund kan vara med i samrådet. Det är ganska viktigt, eftersom det är det som har agerat väldigt hårt i den här frågan.

Jag tror inte att det är så oerhört angeläget. Vi har haft en period där man har trott att en stor del av svenska folket som bor på landsbygden har postlådor. Man införde postlådenummer utan att bry sig om att kombinera detta med gårdsnamn, vilket var fullständigt vansinnigt. Man har nu gått tillbaka i en hel del fall.

Vi har gårdsnamn, och vi har ett system som kan tydliggöra det geografiska belägenheten om man använder sig av det på rätt sätt. Nu kommer det en sorts nyspråk där man skall ha traktnamn, nya vägnamn och döpa om hela områden på ett sätt som för mig verkar nästan som ett kulturarvmord, om jag skall ta till det ordet. Det tycker jag är väldigt fel.

Min förutsättning är att man bevarar de namn som finns. Där det inte finns några namn, vid nya adresser, är det möjligt att man kan formulera nya namn.

Anf. 39 Kulturminister MARGOT WALLSTRÖM (s)

Fru talman! Bara för upplysnings skull: Marianne Andersson pratar just nu med en som faktiskt har bott på Bråten 1144 till alldeles nyligen, när vi i stället fick adressen Hovlandavägen 93. Det var väl både si och så med våra åsikter om detta. Det *har* också hänt att det har varit svårt att hitta för dem som skall dit, men jag inbillar mig att det går att få det här att fungera, t.ex. genom bättre märkning med nummer och gårdsnamn.

Det låter bra att vi är överens om att det här ändå skall hanteras på ett klokt sätt i fortsättningen.

Anf. 40 MARIANNE ANDERSSON (c)

Fru talman! Det är viktigt att man inte genomför några djupgående förändringar. Om det skulle vara nödvändigt i något sammanhang – vilket jag verkligen betvivlar – är det klart att man kan konstruera en ny adress, men jag tycker att det är fullständigt fel att man ändrar någonting mer.

Kulturministern sade tidigare att man faktiskt också kan tänka sig att gå tillbaka, och jag tycker att det är viktigt att ta upp den diskussionen. Om vi nu anser att det är fel att de här traktnamnen har införts på några ställen i landet, blir det väldigt konstigt om man låter dem finnas där men inte på andra ställen. Jag skulle därför vilja skicka med kulturministern att hon tar upp den diskussionen.

Överläggningen var härmed avslutad.

13 § Svar på fråga 1994/95:183 om kvinnor och deltidsarbete

Anf. 41 Arbetsmarknadsminister ANDERS SUNDSTRÖM (s)

Fru talman! Inger Segelström har frågat mig vad jag tänker göra i det långsiktiga arbetet för att minska det ofrivilliga deltidsarbetet av arbetsmarknadsskäl för kvinnor.

Kvinnors arbetsmarknad skiljer sig väsentligt från männens, bl.a. på så sätt att kvinnor arbetar deltid i större utsträckning. Orsakerna är flera. Dels återfinns kvinnor inom servicesektorerna, såsom vård och omsorg, handel och övrig service, där arbetet ofta är organiserat på deltid, dels har kvinnor i många fall huvudansvar för barnen. En stor del av kvinnornas deltid följer av de goda möjligheter som finns – för både kvinnor och män – att förkorta arbetstiden när barnen är små.

Det är riktigt att många kvinnor har ett ofrivilligt deltidsarbete och att den viktigaste orsaken till att man arbetar deltid är att man inte kan få mer arbete hos sin nuvarande arbetsgivare.

Antalet deltidsarbetslösa har ökat, medan kvinnors andel av deltidsarbetslösheten har fallit från 81 % 1990 till 76 % i början av 1994. Under första halvåret 1994 fanns drygt 130 000 personer registrerade på arbetsförmedlingen som deltidsarbetslösa, och av dessa var 76 % kvinnor.

Varför har detta blivit ett svårlöst problem på arbetsmarknaden? Hindren är av olika art. Det är fråga om administrativa hinder, såsom schematekniska hinder och ojämn arbetsbelastning över dygnet, och sociala hinder, såsom brist på barntillsyn. En ytterligare orsak är arbetslöshetskassans konstruktion, vilket kan medföra inlåsnings effekter. Varken arbetsgivare eller arbetstagare har tillräckliga incitament att omvandla ett deltidsarbete till heltid.

Deltidsarbetslösheten har uppmärksammats sedan slutet av 1980-talet, då personalomsättning liksom personalbehov var stora. Under dessa år hade arbetsförmedlingen, kommuner och landsting och de fackliga organisationerna ett nära samarbete för att komma till rätta med denna obalans och då främst försöka erbjuda alla deltidsarbetslösa den arbetstid de efterfrågade. Situationen resulterade också i överläggningar mellan regeringen och parterna inom sektorerna vård och handel.

Trots detta arbete har deltidsarbetslösheten stigit under de senaste lågkonjunktåren och tredubblats under de senaste fem åren.

Prot. 1994/95:52

17 januari

*Fel! Okänt
växelargument.*

Prot. 1994/95:52
17 januari

*Fel! Okänt
växelargument.*

Regeringen avser därför att återuppta dessa överläggningar med parterna och kommer då att driva den ståndpunkten att arbetsgivare inom främst servicenäringarna skall ha som huvudregel att erbjuda ett heltidsarbete, dvs. varje ledigt arbete skall i grunden vara på heltid.

Den kraftiga satsning på utbildning som regeringen föreslår i budgetpropositionen kommer att kunna bidra till att arbetsförmedlingarna får ökat utrymme att bryta den segregerade arbetsmarknaden och verka för att kvinnor vidgar sin arbetsmarknad och via vägledning och utbildning förbättrar sin kompetens inom sitt yrkesområde eller finner vägar ut från den deltidsdominerade marknaden. De s.k. brytprojekten som bedrivits inom Arbetsmarknadsverket sedan budgetåret 1993/94 har som syfte att bryta den traditionella arbetsmarknaden för både män och kvinnor och även finna långsiktiga lösningar för undersysselsatta.

Vidare har den parlamentariska kommitté som ser över arbetsmarknadspolitiken i uppdrag att analysera hur arbetsmarknadspolitiken kan bidra till att minska könsuppdelningen på arbetsmarknaden.

Anf. 42 INGER SEGELSTRÖM (s)

Fru talman! Jag vill börja med att tacka arbetsmarknadsministern för svaret. Det var länge sedan jag ställde den här frågan, och vissa synpunkter har jag fått gehör för i budgetpropositionen, och det är jag glad för.

Orsaken till att jag ville ställa den här enkla frågan är dels min oro över att 29 % av de deltidsarbetande kvinnorna anger arbetsmarknads-skäl som orsak till att de inte får arbeta mer hos sin nuvarande arbetsgivar, dels oro över kvinnors arbete och försörjning i framtiden – antalet yrken för kvinnor har varit konstant i nästan 30 år, trots att Sverige i dag ser helt annorlunda ut än vad det gjorde på 60-talet.

Det är glädjande att man föreslår så många åtgärder för kvinnorna i budgetpropositionen, och jag tror att speciellt diskussionerna med arbetsmarknadens parter är det som kan ge litet resultat. Men den här frågan är större än så.

Den kvinnliga arbetsmarknaden står inför mycket stora strukturella förändringar, väl jämförbart med både varvskris och byggnadsarbetslöshet. Det är en mycket stark övertygelse hos alla svenskar att både män och kvinnor skall ha lika rätt till arbete och att man skall kunna leva på sin lön, men en stor del av kvinnorna klarar inte det i dag. En alltför begränsad arbetstid leder till att kvinnorna inte heller får en pension som de senare kommer att kunna leva på, och då blir återigen stora kvinnogrupper ett samhällsansvar. Detta är något som jag trodde att vi hade kommit förbi nu, när min mammas generation har blivit ålderspensionärer.

Det är de strukturella problemen som oroar mig. Var skall kvinnorna arbeta i framtiden, och hur skall vi kunna försörja oss?

Anf. 43 Arbetsmarknadsminister ANDERS SUNDSTRÖM (s)

Fru talman! Inger Segelström och jag är egentligen väldigt överens om att det här är ett stort bekymmer. Det är ett bekymmer ur jämställdhetssynpunkt, men det är också ett bekymmer ur effektivitetssynpunkt.

Jag vill hävda att mycket av deltidsarbetslösheten i grunden är ineffektivt också för arbetsgivaren.

Därför tror jag att ett stort ansvar i detta sammanhang vilar på parterna, men jag tror också att vi som samhälle måste organisera vår utbildning på ett sådant sätt att vi blandar upp arbetsmarknaden, så att vi får mer män i traditionellt kvinnliga jobb och mer kvinnor i traditionellt manliga jobb. För den skull satsar vi en del på olika spännande saker. Vi har t.ex. mycket generösa regler för den som vill börja studera naturvetenskap och teknik, men i första hand är det kvinnorna som skall ha chansen att komma in på dessa med litet högre ersättning förknippade natur- och tekniklinjerna på högskolan.

Det här är alltså ett oerhört svårt och ett oerhört långvarigt jobb, men för mig som arbetsmarknadsminister är det viktigt. Jag tror att det för att det här skall fungera riktigt krävs ett omtänkande framför allt i den offentliga sektorn, eftersom väldigt mycket av deltidsarbetslösheten finns där. Där är det ju faktiskt också politiska beslut som avgör hur vi skall ha det med deltidsarbetslösheten, och det är då viktigt att vi i de partier som finns representerade i riksdagen ser till att det vi pratar om här i riksdagen också gäller i fullmäktige- och i landstingsförsamlingarna.

Anf. 44 INGER SEGELSTRÖM (s)

Fru talman! En stor grupp kvinnor jobbar i dag deltid. Det talas i svaret om heltidsanställningar. Vad anser arbetsmarknadsministern om att man t.ex. skulle kunna ge kvinnor förtur till heltidsanställningar? Om nuvarande arbetsgivare inte kan erbjuda mer tid, kan man då tänka sig att särskilda arbetsmarknadsåtgärder sätts in för att hjälpa kvinnorna att t.ex. byta arbetsgivare eller att starta eget?

Lösningen på deltidsarbetsfrågan är också en attitydfråga. Vi vet ju att 9 % av kvinnorna i den här undersökningen sade att de jobbar deltid för att klara hushållsarbetet, det som vi i kvinnorörelsen kallar vård av frisk man i hemmet. Har arbetsmarknadsministern tänkt på det? Har han något klokt i rockärmen för att kunna klara den arbetsmarknadsfrågan?

Anf. 45 Arbetsmarknadsminister ANDERS SUNDSTRÖM (s)

Fru talman! Jag har kanske inte svar på alla frågorna. Men när det gäller den första frågan om förtur till mertid tycker jag att det är en fråga som är värd att pröva ordentligt. Därför tycker jag att det är naturligt att den arbetsrättskommitté som regeringen snart tillsätter också får i uppdrag att titta just på detta. Det är ju kopplingen till eventuella förändringar i arbetslöshetsförsäkringen som man måste se. Man måste samtidigt staga upp för att få ett tryck från bägge håll att åstadkomma heltidsjobb.

När det gäller kvinnors möjligheter att ge sig in i nya jobb vill jag peka på starta-eget-bidraget och den stora satsning på kvinnolånen som finns i årets budgetproposition.

Prot. 1994/95:52

17 januari

*Fel! Okänt
växelargument.*

Prot. 1994/95:52
17 januari

*Fel! Okänt
växelargument.*

Anf. 46 INGER SEGELSTRÖM (s)

Fru talman! För att kunna öka arbetstiden innebär det att man måste kunna starta eget på deltid. Det upplever många som ett svårt problem. Jag vill avsluta med att säga att vi inte har så lång tid på oss. Skall vi göra dessa stora strukturella förändringar skall vi göra dem nu när vi ser en konjunkturuppgång. Ett sådant arbete är nödvändigt. Kvinnorna är en så stor utnyttjad resurs i dag, och det är också en stor tragedi för många kvinnor att inte kunna försörja sig på sin lön.

Därför måste vi göra något nu. Vi kan inte vänta ett par år till. Då går vi kanske in i en ny lågkonjunktur.

Anf. 47 Arbetsmarknadsminister ANDERS SUNDSTRÖM (s)

Fru talman! Jag vill bara understryka att jag tycker att problemet är stort. Det gäller på arbetsmarknaden och det gäller på många andra områden. Jag har gjort en reflexion. Som nybliven minister är det väldigt många människor som uppvaktar en om alla möjliga saker, och det kommer alltid en delegation män, vilken del av landet de än kommer ifrån. Det finns väldigt mycket att göra på det här området. Formellt har vi kommit mycket långt, men reellt är fortfarande väldigt mycket ogjort.

Anf. 48 INGER SEGELSTRÖM (s)

Fru talman! Jag vill tacka arbetsmarknadsministern för tipset att säga till kvinnogrupper att uppvakta arbetsmarknadsministern. Tack för debatten!

Överläggningen var härmed avslutad.

14 § Svar på fråga 1994/95:214 om konkurrens mellan stödområdena

Anf. 49 Arbetsmarknadsminister ANDERS SUNDSTRÖM (s)

Fru talman! Roland Larsson har frågat mig vad jag avser att vidta för åtgärder för att undvika konkurrens mellan stödområdena för att därigenom trygga rationalitet och effektivitet i den regionala utvecklingen.

Bakgrunden till frågan är att ett företag söker finna finansiering på ny ort för att kunna fortsätta en verksamhet som nu ligger i malpåse.

Regelverket för regionalpolitiska företagsstöd är utformat för att undvika att på ett olämpligt sätt flytta verksamhet mellan olika orter. Sålunda kan t.ex. inte länsstyrelser besluta om stöd som till någon del innebär att verksamhet flyttar från ett län till ett annat.

Regeringens linje är att inte lämna stöd till flyttning av industriell verksamhet till en ort som innebär arbetslöshet på en annan ort inom landet.

Anf. 50 ROLAND LARSSON (c)

Fru talman! Med tanke på den tid som har gått sedan jag lämnade in frågan måste jag med förlov sagt säga att det här svaret var i andefattigaste laget. Jag vill ändå tacka för att jag har fått det. Jag vill påpeka ett par saker.

Min fråga gäller inte befintlig verksamhet utan en ny verksamhet. Utifrån det angivna exempel som jag har tagit upp i min fråga är det visserligen något överspelat eftersom verksamheten har flyttat till Kina under tiden som diskussionen om lokalisering av verksamheten har pågått. Detta har skett med stöd av pengar från Nordiska investeringsbanken, har det sagts mig. Huruvida detta är rätt har jag inte hunnit att få bekräftat ännu.

Det är olyckligt om det är så att man genom konkurrens med stöd-områdespengar inom Sverige åstadkommer en export av arbetstillfällen från Sverige till andra länder medan man diskuterar.

I det här fallet rörde det sig om ett företag som ville ta upp en gammal produktion i Valdemarsvik. Den produktionen var nerlagd sedan en tid. Företaget begärde på olika sätt att få pengar till stöd för detta, och fick också lov att få det. Men det räckte inte till. Därför uppvaktade de arbetsmarknadsministern om detta. Strax efter att uppvaktingen hade skett gick Piteå kommun, av alla, in i ärendet och erbjöd en fullt finansierad lösning. Medan diskussionen pågick, och detta inte gick att lösa fullt ut, flyttade verksamheten alltså till Kina, tydligen indirekt med svenska investeringspengar.

Min fråga är egentligen om arbetsmarknadsministern tycker att det här är rimligt. Jag har inte fått något riktigt bra svar på den. Arbetsmarknadsministern har tydligen missuppfattat min fråga.

Anf. 51 Arbetsmarknadsminister ANDERS SUNDSTRÖM (s)

Fru talman! Det kan hända att man i så fall uppvaktade den förra arbetsmarknadsministern, för mig har man inte uppvaktat.

Jag tycker att det här fungerar tillfredsställande. Det finns en ganska bra kontrollapparat som förhindrar konkurrens om etableringar mellan orter i stödområdet. Jag har själv lång praktisk erfarenhet av detta. Jag har jobbat inom ett område som har varit stödområde och mött den raggning där företag spelar ut orter mot varandra. Den är ganska vanlig. Då jag satt på andra sidan bordet tyckte jag att såväl länsstyrelser och NUTEK som regeringen – oavsett politisk färg – hanterade detta på ett korrekt sätt. Det innebär inte att jag menar att det inte skall förekomma konkurrens. Men staten skall inte snedvrída konkurrensen med stödmedel. Däremot är det bra om kommunerna tävlar om etableringar. Det leder säkert till flera jobb.

Anf. 52 ROLAND LARSSON (c)

Fru talman! I det här fallet tävlade man verkligen, och man gjorde det faktiskt med hjälp av statliga pengar. I båda fallen handlade det om det.

Det var alltså en verksamhet som företaget självt ville flytta till Valdemarsvik av det enkla skälet att där fanns resurserna i form av

Prot. 1994/95:52

17 januari

*Fel! Okänt
växelargument.*

Prot. 1994/95:52
17 januari

*Fel! Okänt
växelargument.*

lokaler, produktionskapacitet och utbildad personal. Det var det konceptet man jobbade med ända fram till dess att en annan kommun kom in i detta.

Om den här uppvaktningen inte har skett hos arbetsmarknadsministern ber jag om ursäkt, men man uppvaktade i alla fall Arbetsmarknadsdepartementet under den nuvarande regeringen. Det är naturligtvis olyckligt om man konkurrerar på det här viset med pengar, dessutom om man med indirekt statliga medel i stället exporterar sysselsättnings-tillfällena till ett annat land. Egentligen skulle hela den här frågeställningen utmynna i en fråga, nämligen hur man skapar riskvilligt kapital när de här insatserna inte räcker till. Det kan kanske bli föremål för en annan fråga vid ett annat tillfälle.

Anf. 53 Arbetsmarknadsminister ANDERS SUNDSTRÖM (s)

Fru talman! Låt mig än en gång understryka att i det här fallet har man inte konkurrerat om några statliga pengar. Varken regeringen, NUTEK eller länsstyrelsen har beviljat något stöd till orten Piteå i det här fallet. Det finns ingen konkurrens om bidragen. Jag kan inte säga hur de har gjort på länsstyrelsen i Valdemarsvik. Men det finns ingen konkurrens där statens pengar har använts. Det är viktigt att komma ihåg.

Däremot tar Roland Larsson upp en annan fråga om behovet av riskkapital. Jag återkommer gärna till denna i en lång och riktig diskussion.

Jag har mycket lång erfarenhet av den här verksamheten, och jag vill understryka att jag tycker att staten sköter detta på ett korrekt sätt. Och jag har ändå suttit på andra sidan bordet i 15 år. Jag vet att detta fungerar på ett bra sätt.

Anf. 54 ROLAND LARSSON (c)

Fru talman! Det här exemplet visar ändå att det inte fungerar i vissa fall. Jag vet inte om det gäller exakt de pengar arbetsmarknadsministern räknar upp, men det finns ju andra typer av statliga pengar, t.ex. genom AMS, Norrlandsfonden osv., som kan ha varit inblandade i detta. Om inte de uppgifter som jag har fått om detta är alldeles felaktiga har dessa pengar funnits med i det här sammanhanget. Om det inte har varit så faller hela frågan. Då är den precis så intressant som arbetsmarknadsministern har velat ange i sitt svar, dvs. ganska ointressant.

Men jag hävdar alltså att det är på det här sättet. Jag skall naturligtvis undersöka huruvida de uppgifter jag har fått är felaktiga eller om det har skett ett missförstånd på något annat sätt.

Anf. 55 Arbetsmarknadsminister ANDERS SUNDSTRÖM (s)

Fru talman! Som Roland Larsson säkert förstår har jag, även om jag vistas i Piteå rätt sällan under veckorna, ändå ganska god kännedom om vilka bidrag som beviljas. Det är i det här fallet inte en enda krona i bidrag beviljad upp till Piteå.

Överläggningen var härmed avslutad.

Prot. 1994/95:52
17 januari

15 § Svar på fråga 1994/95:221 om administrationen av utbildningsbidrag

*Fel! Okänt
växelargument.*

Anf. 56 Arbetsmarknadsminister ANDERS SUNDSTRÖM (s)

Fru talman! Rose-Marie Frebran har frågat mig om jag avser att genomföra effektivisering av administrationen av utbildningsbidrag.

Svaret på den frågan är ja.

I det arbete som pågår inom regeringskansliet med att se över myndigheters kostnader och effektivitet har det visat sig att förutsättningar finns att göra administrationen av utbildningsbidrag kostnadseffektivare än i dag. Detta stöds av en utredning av Riksrevisionsverket.

Eftersom beredningsarbetet pågår kan jag i dag inte närmare kommentera hur effektiviseringen av administrationen av utbildningsbidraget kommer att utformas och hur organiseringen av verksamheten kommer att se ut. Regeringen återkommer med besked i frågan under våren.

Anf. 57 ROSE-MARIE FREBRAN (kds)

Fru talman! Jag börjar med att tacka arbetsmarknadsministern för svaret, även om jag fick svar på en litet mer diffus fråga än den jag hade ställt. Frågan var nämligen mer specifik än så. Den gällde inte om arbetsmarknadsministern avser att genomföra en effektivisering, utan *denna* effektivisering, säger min fråga, och hänvisar till den bakgrund som jag har gett till den.

Det är densamma som det också finns en hänvisning till i svaret, nämligen den utredning som Riksrevisionsverket har gjort och i vilken det visar sig att AMS skulle kunna sköta den här verksamheten för nästan 100 miljoner kronor lägre kostnad än vad Riksförsäkringsverket och försäkringskassorna i dag gör. AMS är naturligtvis mycket intresserad av att föra fram detta. Det är inte bara fråga om en kostnadseffektivisering, utan det gäller också en stor och viktig regionalpolitisk effekt.

Jag vill fråga arbetsmarknadsministern: Vilka andra alternativ finns det för att dra ner kostnaderna på det här sättet, och vilken roll spelar regionalpolitiska överväganden i beredningen av den här frågan?

Anf. 58 Arbetsmarknadsminister ANDERS SUNDSTRÖM (s)

Fru talman! De alternativ av dem som Riksrevisionsverket pekade på som var intressanta var dels att AMS skulle sköta detta, dels att Centrala studiestödsnämnden skulle göra det. Man kom fram till att kostnaden var ungefär likvärdig för de här två. Riksrevisionsverket förordade ändå att AMS skulle ta hand om det.

Det jag har gjort är att be vår organisation att titta på om Centrala studiestödsnämnden kan organisera detta på ett regionalpolitiskt likvärdigt sätt som AMS. Anledningen till att jag har gjort det är att det också finns en fördel med att välja Centrala studiestödsnämnden. Det är att

Prot. 1994/95:52
17 januari

*Fel! Okänt
växelargument.*

man kan koppla ihop de olika utbildningsstöd som finns inom arbetsmarknadspolitiken med dem som finns inom det reguljära skolväsendet.

Men jag vill understryka att jag också eftersträvar en lösning som är regionalpolitiskt bra och återkommer med förslag i vår. Jag tycker att frågan är angelägen. Efter att som ny ha satt mig in i ärendet kan jag notera att man har dröjt ovanligt länge med att ta tag i en fråga som ger en så pass stor besparing.

Anf. 59 ROSE-MARIE FREBRAN (kds)

Fru talman! Jag tar arbetsmarknadsministrarnas ytterligare svar som en intäkt för att det blir de regionalpolitiska aspekterna som kommer att bli helt avgörande när beslut skall fattas i den här frågan.

Jag har fått veta att AMS och CSN:s förslag är likvärdiga i fråga om kostnad. Det som naturligtvis känns angeläget för mig att framhålla är den regionalpolitiska effekten i förslaget att AMS skulle ta över. Bl.a. den i vårt län, Örebro län, mycket hårt drabbade regionen Hällefors kommun skulle då få 60 nya arbetstillfällen. Skulle en lösning med CSN innebära samma typ av regionalpolitiska effekter, att hårt drabbade orter skulle tillföras nya jobb?

Anf. 60 Arbetsmarknadsminister ANDERS SUNDSTRÖM (s)

Fru talman! Först skall jag säga att det är genom översynen vi får svar på frågan om CSN kan organisera administrationen på det sättet.

Sedan vill jag göra en kommentar. Jag vill inte använda formuleringen att den regionalpolitiska effekten är helt avgörande. Det finns ett antal saker som skall vägas ihop: regionalpolitik, kostnadseffektivitet, en samordning av utbildningsstödet mellan det reguljära utbildningsväsendet och arbetsmarknadsutbildningen.

Anf. 61 ROSE-MARIE FREBRAN (kds)

Fru talman! Arbetsmarknadsministern säger ändå fortfarande att de regionalpolitiska effekterna är viktiga. Vilka regionalpolitiska effekter är det då arbetsmarknadsministern är ute efter? Är det att särskilt hårt drabbade orter skall få ett tillskott?

Anf. 62 Arbetsmarknadsminister ANDERS SUNDSTRÖM (s)

Fru talman! Det är därför vi har frågat Centrala studiestödsnämnden om det är så. Man har pekat på de orter där man i dag har sin verksamhet, och det är ganska expansiva orter. Det tycker inte jag uppfyller kravet på regionalpolitiskt utsatta områden.

Jag vill också gärna säga, eftersom jag har gått igenom det här ärendet, att det också finns en kundfråga här. Den nuvarande organisationen har den fördelen att det är närmare kontakt mellan den som får utbildningsbidrag och de handläggare som finns ute på försäkringskassorna.

Men jag kommer med ett besked under våren om hur detta sammantaget skall se ut.

Anf. 63 ROSE-MARIE FREBRAN (kds)

Fru talman! Jag konstaterar att ju längre vi samtalar om detta desto fler dörrar vill arbetsmarknadsministern hålla öppna, möjligtvis även för att kunna ha nuvarande organisation kvar. Hur nu kostnaderna skulle kunna pressas något så oerhört i så fall, det är för mig en gåta.

Jag beklagar att detta har dragit ut på tiden så att vi får vänta framåt våren innan vi får klarhet. Vi får på olika sätt fortsätta att trycka på för att de regionalpolitiska effekterna skall beaktas, som jag tycker att de bör i det här sammanhanget.

Anf. 64 Arbetsmarknadsminister ANDERS SUNDSTRÖM (s)

Fru talman! Jag beklagar också den utdragna tiden. Men jag känner mig inte ansvarig för det. Det har påpekats för flera år sedan att det gick att ta hem de här pengarna.

Överläggningen var härmed avslutad.

16 § Svar på fråga 1994/95:235 om hästsportutbildningen och Stiftelsen Wången

Anf. 65 Arbetsmarknadsminister ANDERS SUNDSTRÖM (s)

Fru talman! Maud Björnemalm har frågat jordbruksministern om regeringen har ställt i utsikt att bevilja bidrag till Stiftelsen Wången.

Eftersom Stiftelsen Wången har ansökt om regionalpolitiskt stöd är det jag som skall svara på frågan.

Jag kan i dag bara konstatera att ärendet berör flera departement och att det för närvarande bereds inom regeringskansliet. Något löfte om regionalpolitiskt stöd har inte givits.

Anf. 66 MAUD BJÖRNEMALM (s)

Fru talman! Jag tackar för svaret. Bakgrunden till min fråga är att Föreningen för hästsportsutbildning för närvarande bedriver utbildning för trav- och galoppporten vid Kvinnersta i Örebro. Det görs i form av folkhögskolekurser. Man utbildar hästkötare och travkuskar. Nu finns det också ett behov av en mer avancerad utbildning i form av en högskoleutbildning. Där räknar man med 60 utbildningsplatser plus ett antal kortkurser.

Det här betyder att elevantalet ökar, behovet av lokaler för undervisning ökar och behovet av stallar ökar. Dessutom behöver man en tusenmeters travbana. Föreningen för hästsportsutbildningen har undersökt möjligheten att bygga ut på Kvinnerstaskolan alternativt flytta undervisningen till Strömsholm eller Skara. Ett annat alternativ är att låta bygga lokaler för undervisning och förläggning vid Fornaboda travbana i Lindesberg. Mycket har talat för en lokalisering till Fornaboda.

När det ansågs klart vart den nya utbildningen skulle lokaliseras dök Stiftelsen Wången upp och menade att man skulle få ett stort regionalpolitiskt stöd på 30 miljoner och att man därmed var beredd att gå in i den här utbildningen.

Prot. 1994/95:52

17 januari

*Fel! Okänt
växelargument.*

Prot. 1994/95:52
17 januari

*Fel! Okänt
växelargument.*

Det är klart att det för föreningen är ekonomiskt fördelaktigt om man kan klara utbildningen med regionalpolitiskt stöd. Men den fråga som jag då måste ställa till statsrådet är ju: Är utbildningen för trav- och galoppsporten en utbildningsfråga eller en regionalpolitisk fråga?

Anf. 67 Arbetsmarknadsminister ANDERS SUNDSTRÖM (s)

Fru talman! Mitt intryck är att det i första hand är en utbildningsfråga. Vi har just fått in denna ansökan om regionalpolitiskt stöd från Wången. Jag har bara redovisat det. Jag har inte tagit ställning till om utbildningen över huvud taget är stödberättigad och än mindre till vilket stödbelopp som kan utgå. Men det finns mycket tydliga regler för hur omfattande stödet får vara.

Anf. 68 MAUD BJÖRNEMALM (s)

Fru talman! Om statsrådet skall göra en regionalpolitisk bedömning, är statsrådet beredd att vänta tills de övriga intressenterna får inkomma med sina ansökningar om regionalpolitiskt stöd, så att det finns en chans att det blir en rättvis bedömning i den här frågan?

Anf. 69 Arbetsmarknadsminister ANDERS SUNDSTRÖM (s)

Fru talman! Min uppgift är att pröva de ärenden som kommer in. Det är inte så att regeringen via ett regionalpolitiskt stöd skall avgöra vilken av orterna som skall få den här etableringen. För att det skall kunna utgå regionalpolitiskt stöd i det här fallet måste det vara stödberättigad verksamhet och den måste drivas på någon form av kommersiell grund.

Vi avvaktar inte att alla kommer in med ansökningar. Men jag vill understryka att vi över huvud taget inte i det här fallet har tagit ställning till om verksamheten är stödberättigad och än mindre till hur stort beloppet är.

Finns det andra som funderar på att dra åt sig en verksamhet och man ligger inom ett område som kan få regionalpolitiskt stöd, bör man naturligtvis pröva den möjligheten.

Anf. 70 MAUD BJÖRNEMALM (s)

Fru talman! När de här intressenterna har diskuterat med Föreningen för hästsportsutbildning har det varit utbildningsfrågan, lokalerna, travbanan och de specialiteter som behövs för att kunna driva den här utbildningen som har varit det avgörande. Man har inte alls haft någon tanke på att man skulle kunna få ett regionalpolitiskt stöd.

Men nu hamnar de här intressenterna i en ganska knepig situation, om Stiftelsen Wången har möjligheter att få ett regionalpolitiskt stöd och är beredd att gå in och satsa. Det här måste man naturligtvis undersöka noga, därför att varken elever, personal eller Hästsportföreningen har uttalat något intresse för att förlägga sin utbildning till Wången. Stiftelsen har över huvud taget inte varit med i diskussionen förrän man såg att man med regionalpolitiska medel skulle kunna fortsätta att driva sin anläggning i Wången.

Anf. 71 Arbetsmarknadsminister ANDERS SUNDSTRÖM (s)
Fru talman! Jag vill än en gång understryka att vi från Arbetsmarknadsdepartementet inte vill avgöra var föreningen skall lägga sin utbildning. Vi har inte tagit ställning till om detta är stödberättigad verksamhet. Jag anser inte att det är självklart att det är det.

Anf. 72 MAUD BJÖRNEMALM (s)
Fru talman! Jag tolkar ändå statsrådet så att jag kommer att uppmana de övriga intressenterna att undersöka möjligheten att få ett regionalpolitiskt stöd.

Överläggningen var härmed avslutad.

17 § Svar på frågorna 1994/95:239, 240 och 241 om krigsmaterielexport till Sydkorea, Indien och Pakistan

Anf. 73 Statsrådet MATS HELLSTRÖM (s)
Fru talman! Jag skall här i ett sammanhang besvara tre frågor från Yvonne Ruwaida, alla tre med anknytning till exporten av krigsmateriel från Sverige. Eftersom jag besvarar frågorna i ett sammanhang, utgår jag från att Yvonne Ruwaida får tillräcklig tid för att kunna kommentera samtliga tre frågor. De behandlar eventuell framtida export till Indien, Pakistan och Sydkorea. Jag inleder med de två förstnämnda länderna.

Frågeställaren vill veta om jag avser godkänna ny krigsmaterielexport till Indien så länge landet är i konflikt med Pakistan och har inre väpnade oroligheter i Kashmir. Hon har vidare frågat mig om jag avser att verka för att hindra svensk krigsmaterielexport till Pakistan.

Jag vill inleda med att påminna om att jag i tidigare svar här i kamraren på frågor om svensk vapenexportpolitik har givit uttryck för min allmänna inställning. Inom ramen för de riktlinjer som vägleder regeringens beslut på detta område, alltså riksdagens riktlinjer, avser jag att föra en mer restriktiv politik.

Vad gäller Indien och Pakistan tar Yvonne Ruwaida upp allvarliga frågor i en konfliktdrabbad region. Det är utan tvekan så att det föreligger problem i både Indien och Pakistan som gör att dessa länder ingalunda kan anses vara givna mottagare av svensk krigsmateriel. Utvecklingen är däremot inte entydigt negativ. Jag vill exempelvis påminna om att SIPRI i sin senaste årsbok avfört konflikten mellan Indien och Pakistan från sin lista över allvarligare konflikter i världen.

De helhetsbedömningar av Indien och Pakistan som har gjorts genom åren mot bakgrund av riktlinjernas krav har medgett export till båda två, delvis i betydande omfattning. Under senare år har ingetdera av länderna varit särskilt stor mottagare av svensk krigsmateriel.

Både Indien och Pakistan har alltså varit mottagare av svensk krigsmateriel under många år. Någon dramatisk försämring av de förhållanden som är relevanta har inte ägt rum under senare tid vilken skulle kunna motivera ett avbrott i våra förbindelser på detta område.

Prot. 1994/95:52
17 januari

*Fel! Okänt
växelargument.*

Prot. 1994/95:52
17 januari

*Fel! Okänt
växelargument.*

För egen del avser jag emellertid, inte minst mot bakgrund av de problem som Yvonne Ruwaida åberopar, att följa utvecklingen i Indien och Pakistan mycket noga och tillämpa riktlinjernas kriterier i mer restriktiv anda.

Jag vill samtidigt påminna om att riktlinjerna säger att ”tillstånd bör ges till utförelse av” kompletterande leveranser av reservdelar m.m. med anknytning till tidigare levererade system. Sådana leveranser bör enligt riktlinjerna tillåtas så länge inga ovillkorliga hinder föreligger. Några sådana hinder, i form av t.ex. FN-embargon, har inte åvilat och åvilar inte i dag dessa två länder.

Fru talman! Yvonne Ruwaida önskar också veta om jag avser att verka för att hindra svensk krigsmaterielexport till Sydkorea.

Jag har redan redovisat min allmänna inställning till krigsmaterielexportfrågorna, såväl i det här svaret som tidigare.

Sydkorea är ett land som före den 1 januari 1993 inte varit aktuellt som mottagare av svensk krigsmateriel på grund av konflikten med Nordkorea. Det föreligger en ”internationell konflikt som kan befaras leda till väpnad konflikt”, för att använda riktlinjernas formulering. Detta krav i riktlinjerna gäller alltså för all förstörelsebringande materiel, s.k. krigsmateriel för strid. Det är enligt min bedömning därför inte aktuellt med någon export från Sverige till Sydkorea av krigsmateriel för strid.

Vad gäller s.k. övrig krigsmateriel, sådant som icke är förstörelsebringande i riktlinjernas mening, uppställer riktlinjerna inte samma krav. Export av sådan materiel kan således inte uteslutas med hänvisning till en potentiell väpnad konflikt mellan Nord- och Sydkorea. Däremot måste alla andra riktlinjekrav vara uppfyllda. Bl.a. kravet att grova och omfattande kränkningar av mänskliga rättigheter inte får förekomma.

Jag kommer därför att noga följa utvecklingen i Sydkorea och tillämpa riktlinjerna i restriktiv anda när det gäller tillståndsgivning.

Anf. 74 YVONNE RUWAIDA (mp)

Fru Birgitta Dahl, Mats Hellström och alla andra som lyssnar! Som jag tolkar Mats Hellströms svar på den här frågan kommer regeringen att godkänna såväl övrig krigsmaterielexport som krigsmaterielexport av vapen för strid till både Pakistan och Indien. Dessutom kommer man att godkänna övrig krigsmaterielexport till Sydkorea. Det är min tolkning av svaret.

Jag vill först gå över till Pakistan och Indien. Även om SIPRI har avfört konflikten mellan Indien och Pakistan från sin lista över allvarliga konflikter i världen är inte den situationen i dag helt konfliktfri, men kanske inte lika allvarlig som den alltid har varit. Dessutom förekommer mycket grova kränkningar av mänskliga rättigheter i både Pakistan och Indien. Situationen mellan dessa länder är spänd.

Jag anser att de riktlinjer för vapenexport som vi har i Sveriges riksdag egentligen inte godkänner krigsmaterielexport till dessa länder, varken övrig eller materiel för strid.

Man förklarar de här leveranserna bl.a. med att man inte kan motivera ett avbrott i våra förbindelser på detta område. Samtidigt säger man att man vill ha en mer restriktiv politik. Det här går faktiskt inte ihop. Jag kan inte motivera fortsatta vapenexportleveranser på grund av en tradition, att vi har gjort så här länge.

För bara ett antal år sedan gick ungefär 43 % av vår vapenexport till Indien och Pakistan. Jag tycker att det är mycket sorgligt.

Jag har två skilda frågor till Mats Hellström:

Har Mats Hellström ett klartecken för nya krigsmaterielaffärer med Pakistan och Indien?

Kommer Mats Hellström att ge klartecken för fler krigsmaterielaffärer?

Det finns ett stort intresse bland många svenska vapenindustrier att sälja vapen till de här länderna. De har marknadsfört JAS och övriga vapen. Då är det mycket viktigt att man ger tydliga signaler till den svenska försvarsindustrin om att man inte kommer att godkänna detta.

Anf. 75 Statsrådet MATS HELLSTRÖM (s)

Fru talman! Yvonne Ruwaida menar att det inte går ihop att, som jag här säger, å ena sidan vara mer restriktiv – den inriktning som jag här anger är ju att jag vill agera i en mer restriktiv anda än tidigare – och andra sidan godkänna följdleveranser. Nu står det uttryckligen i riktlinjerna att det för följdleveranser gäller andra kriterier än för ny vapenexport.

Jag har också sagt att jag anser att det i denna, som Yvonne Ruwaida framhåller, mycket konfliktdrabbade region, där det finns problem och där det inte finns några givna mottagare, inte finns skäl för ett avbrytande. Det är inte så att läget mellan länderna har försämrats. Det råder tyvärr fortfarande stora problem, men i vissa avseenden har det snarast skett en förbättring, inte en försämring. Något skäl för ett direkt avbrytande finner jag inte.

Jag kommer när det gäller frågor om ny vapenexport att ta ställning till tillståndsgivning när sådana ärenden blir aktuella, och jag avser att då ha en mer restriktiv inställning än vad man har haft tidigare. Jag anser att det är fullt förenligt med att följa riktlinjerna för följdleveranser.

Anf. 76 YVONNE RUWAIDA (mp)

Fru talman! Jag fick inget ja- eller nejsvar på mina frågor om Mats Hellström har givit klartecken för nya krigsmaterielaffärer med Pakistan och/eller Indien respektive om Mats Hellström kommer att ge något sådant. Även om man, som Mats Hellström säger, kanske i dag inte har fått in någon ansökan att ta ställning till, kan man göra en bedömning av situationen och därmed också ge signaler till den svenska vapenindustrin och till berörda länder. Det är ett slöseri med resurser att låta personer komma hit från Pakistan och Indien för att titta på svenska vapen, om affärerna ändå inte kommer att godkännas. Jag tycker att det är självklart att man kan bedöma situationen utan att det har kommit in en ansökan.

Prot. 1994/95:52

17 januari

*Fel! Okänt
växelargument.*

Prot. 1994/95:52
17 januari

*Fel! Okänt
växelargument.*

Jag vill gärna få tydligare svar på mina frågor.

Anf. 77 Statsrådet MATS HELLSTRÖM (s)

Fru talman! Jag vill inte ge klartecken i förväg. Jag har också tidigare i diskussioner i riksdagen klargjort att jag inte tycker särskilt mycket om ett begrepp som har använts och som i och för sig inte heller har stöd i riktlinjerna, nämligen begreppet positivt förhandsbesked. Jag anser inte att man skall ge ens halvt klartecken i förväg, utan jag tar ställning när en fråga om utförsel uppkommer. Då blir det ja eller nej. Sedan redovisas ärendena samlad land för land med angivande av storlek och inriktning i en årlig rapport till riksdagen.

Krigsmaterielindustrin skall inte ha möjlighet att förutsätta att den skall få klartecken i meningen tillstånd i en framtid, utan ärendena skall bedömas efter de förhållanden som råder när tillståndsfrågorna skall bedömas. Man skall alltså inte i förväg kunna veta om man kan få tillstånd i framtiden. Det viktiga är situationen när beslut skall fattas.

Anf. 78 YVONNE RUWAIDA (mp)

Fru talman! Enligt de uppgifter som jag har från Svenska freds förekommer det i dag inte enbart följdleveranser till Indien och Pakistan. Jag vill fortfarande få svar på min fråga om Mats Hellström har givit klartecken till krigsmaterielexport till dessa länder.

Jag har när det gäller Sydkorea förstått att man från regeringens sida godkänner övrig krigsmaterielexport till detta land. UD:s bedömning var att situationen i Sydkorea under 1993 inte var särskilt svår, medan Amnestys bedömning var en helt annan. Förra sommaren massarresterades ett antal studenter och fackligt aktiva, och enligt Amnesty International förekommer det ännu grövre och mer omfattande kränkningar av mänskliga rättigheter i bägge länderna. Man anser dessutom att situationen har förvärrats under det senaste året.

Jag anser att detta klart strider mot de riktlinjer som gäller i Sverige. Jag har en ytterligare fråga: Har Mats Hellström gett klartecken för övrig krigsmaterielexport till Sydkorea? Ja eller nej, tack!

Anf. 79 Statsrådet MATS HELLSTRÖM (s)

Fru talman! Jag upprepar att jag inte ger klartecken i förväg, utan jag fattar beslut vid tillståndsgivning. Jag anser att man inte skall ge klartecken i förväg.

När det gäller Indien har det givits tillstånd under min tid, men inte i de övriga fall som Yvonne Ruwaida beskriver. Jag tar ställning till sådana frågor när beslutssituationen uppkommer. Det skall inte vara så att industrin i förväg ges en, kanske falsk, känsla av att man nog kan få ett tillstånd. Frågorna skall bedömas när de är aktuella.

Jag har därför också varit kritisk till den uppläggnings som innebär att man ger s.k. positiva förhandsbesked, alltså något slags klartecken. Det är den aktuella situationen som det gäller.

Detta är, precis som Yvonne Ruwaida är inne på, en signal till industrin att inte oförsiktigt marknadsföra sig och tro att den skall få tillstånd. Beslut om tillstånd för vapenexport är en dispens från ett förbud.

Det råder ett förbudstillstånd, och man kan söka dispens för tillstånd. Man skall inte ta för givet att man kan få tillstånd.

Det är därför också en signal till industrin när jag säger att jag avser att bedöma Indien och Pakistan i en mer restriktiv anda än tidigare. Jag säger också att de problem som Yvonne Ruwaida nu tar upp är reella, och detta bör ses som en positiv signal också ur Yvonne Ruwaidas synpunkt.

Anf. 80 YVONNE RUWAIDA (mp)

Fru talman! Enligt de uppgifter som jag har marknadsfört sig nästan hela den svenska vapenindustrin mycket kraftigt i dag. Om det vore så att den hade uppfattat signaler att vapenexporten skall bedömas i en mycket restriktiv anda, undrar jag varför den fortsätter att marknadsföra sig. Det kostar ändå väldigt mycket pengar.

Vad jag gärna vill ha svar på när jag frågar om Mats Hellström har givit klartecken är om han har godkänt vapenexport eller krigsmateriel-export till alla eller något av de tre länderna och i så fall till vilket. Vi talar här bl.a. om Indien, och jag skulle gärna vilja ha ett klagörande.

När det gäller Pakistan anser jag att det är litet synd att vi i Sverige förmodligen kommer att bidra till ökning av militärutgifterna i detta mycket fattiga land, som har behov av att använda sina resurser på annat sätt. Tyskland och Internationella valutafonden har uppmanat Pakistan att sänka sina militärutgifter. Kommer även Mats Hellström att agera i den andan? Också den frågan vill jag gärna ha ett svar på.

Anf. 81 Statsrådet MATS HELLSTRÖM (s)

Fru talman! Jag har talat om på vilka punkter som vi har beviljat tillstånd, och jag har här angivit hur vi kommer att behandla de framtida ansökningarna om tillstånd. Det innebär inte något direkt avbrytande när det gäller vare sig Indien eller Pakistan men en restriktivitet, och det är en ökad signal till industrin. Jag har också sagt att jag inte anser att krigsmateriel för strid är förenlig med riktlinjerna när det gäller Sydkorea. I övrigt får dessa frågor förstås prövas när de kommer upp, i det läge som då råder.

Man skall inte från industrins sida kunna känna att man har en given möjlighet att få tillstånd enbart därför att man har börjat marknadsföra sig. Frågan varför man marknadsfört sig får väl Yvonne Ruwaida ställa till industrin. Jag har mycket tidigt under det relativt lilla antal månader som regeringen har verkat talat om, som jag tycker ganska tydligt, i denna kammare att jag avser att föra en mera restriktiv politik på det här området än vad som har förekommit tidigare. Jag tycker att det borde vara en signal som industrin skall kunna uppfatta.

Anf. 82 YVONNE RUWAIDA (mp)

Fru talman! När det gäller en mer restriktiv politik kan vi alla vår historia och vet litet grand hur Mats Hellström har agerat tidigare. Jag vet inte vilka signaler som detta ger till vapenindustrin. Det är därför som jag så gärna skulle vilja möta ett tydligare språk. Jag tror att allmänheten gärna vill höra ett tydligare språk.

Prot. 1994/95:52

17 januari

*Fel! Okänt
växelargument.*

Prot. 1994/95:52
17 januari

***Fel! Okänt
växelargument.***

Man skulle kunna säga att det i dag förekommer omfattande kränkningar av mänskliga rättigheter i Sydkorea och att detta är i strid med den svenska riksdagens riktlinjer för export av krigsmateriel. Därför behöver man inte ens bry sig om att marknadsföra sig eller lämna in ansökningar – nu är det stopp. Det vore ett tydligt språk, som både vapenindustrin och allmänheten förstår bättre.

Många unga människor ifrågasätter faktiskt vår vapenexport när de väl får höra talas om den. När man ute i skolorna berättar hur det går till blir de väldigt upprörda. Jag hoppas verkligen att Mats Hellström, naturligtvis tillsammans med också andra politiker, skulle kunna försöka använda ett enklare och tydligare språk, helt enkelt ett klarspråk.

Anf. 83 Statsrådet MATS HELLSTRÖM (s)

Fru talman! Jag använder gärna klarspråk så långt det är möjligt. Enskilda beslut är som bekant inte offentliga, utan regeringen sammanställer varje år uppgifter om vilka länder som berörs, omfattningen av de tillstånd som ges och inriktningen. Detta möjliggör en ordentlig och öppen debatt, i klarspråk. Varje enskilt beslut är däremot inte offentligt. På den punkten kan klarspråket komma först när den sammanfattande sammanställningen görs varje år.

Jag menar vidare att Yvonne Ruwaida blandar ihop begreppen när hon beskriver Sydkorea på det sätt som hon gör. Vi får också komma ihåg att det landet nu faktiskt är en parlamentarisk demokrati. Det är viktigt att inte beskriva länder enbart som de såg ut för tio år sedan. Jag talar nu inte bara från vapenexportsynpunkt. Problemet med bristen på mänskliga rättigheter finns förvisso kvar i Sydkorea. Men den beskrivning Yvonne Ruwaida har givit anser jag vara direkt fel. Landet har gått till fullt demokratiska val, och det är positivt. Efter dessa val har demokratin stabiliserats. Detta är också något man skall tänka på när man skall tala klarspråk i samband med en beskrivning av ett land och dess befolkning.

Överläggningen var härmed avslutad.

18 § Svar på fråga 1994/95:223 om värderingen av kvinnligt dominerade yrken

Anf. 84 Statsrådet MONA SAHLIN (s)

Fru talman! Rose-Marie Frebran har frågat mig vad jag avser att göra för att driva på kommuner och landsting i arbetet med att uppvärdera kvinnligt dominerade yrken.

Att få bort lönediskriminering av kvinnor är en av de allra viktigaste jämställdhetsfrågorna framöver. Detta understryks av regeringen i årets budgetproposition, som också redovisar pågående och planerade insatser på området.

Det nu aktuella arbetet bygger vidare på kunskaper och erfarenheter som byggts upp under 90-talet. Det omfattar en lagstiftning som successivt skärpts under senare år, ett aktivt tillsyns- och informationsar-

bete från JämO:s sida, forskning och utvecklingsarbete för att öka kunskaperna om lönebildning, arbetsvärdering och löneskillnader ur ett könsperspektiv samt inte minst en förbättrad lönestatistik.

Inom kort kommer dessutom Grupptalanutredningen att lämna förslag om förutsättningarna för att införa s.k. grupptalan bl.a. inom jämställdhetsområdet. Utan att föregripa utredningens resultat vill jag ändå påstå att det behövs ett förbättrat processuellt rättsskydd för enskilda kvinnor som vill föra en lönediskrimineringsprocess utan att själva behöva stå i förgrunden. Jag ser därför med spänning fram emot utredningens förslag och kommer att medverka till att det remissbehandlas snarast möjligt.

De redovisade insatserna syftar till att driva på arbetet för att utjämna löneskillnader mellan kvinnor och män. Det handlar både om lönediskriminering i det enskilda fallet och om frågan hur kvinnodominerade yrken värderas i förhållande till mansdominerade. Jag är inte främmande för att fler initiativ kan behövas.

Jag vill dock understryka att huvudansvaret i dessa frågor vilar på arbetsmarknadens parter. Den kommunala avtalsrörelsen fick år 1993 en kvinnoprofil genom att de centrala avtalen bl.a. innehöll en passus om att de kvinnodominerade yrkesgrupperna särskilt skulle beaktas inom respektive arbetstagarorganisationers förhandlingsutrymme i de lokala förhandlingarna. De centrala arbetsgivarorganisationerna kommer att presentera en analys av löneutfallet för år 1994 längre fram i vår och då ge en bild av hur satsningarna slagit igenom i lönestatistiken.

I det fortsatta arbetet förutsätter jag att de avtalsslutande parterna kommer att prioritera frågan såväl centralt som lokalt. Jag har därför inlett överläggningar med parterna för att höra deras uppfattning om vad som kan göras – i första hand i den kommande lönerörelsen men också på längre sikt – för att komma till rätta med osakliga löneskillnader. Svenska Kommunförbundet och Landstingsförbundet har jag träffat i dag på förmiddagen.

I samband med dessa överläggningar tar jag också upp en annan viktig fråga som berör kvinnors löner, nämligen att det ofrivilliga deltidsarbetet ökar. Som vi hörde nyss av arbetsmarknadsministerns svar på Inger Segelströms fråga om kvinnor och deltidsarbete kommer överläggningar om detta även att tas upp av regeringen i annat sammanhang.

Jag kan försäkra Rose-Marie Frebran att regeringen mycket noga följer utvecklingen när det gäller såväl kvinnors löner som det ökande ofrivilliga deltidsarbetet.

Anf. 85 ROSE-MARIE FREBRAN (kds)

Fru talman! Jag vill tacka jämställdhetsminister Mona Sahlin för svaret på min fråga.

Jag är en av dem som tror att Mona Sahlin har ett djupt engagemang i jämställdhetsfrågorna och är besjälad av en vilja att föra jämställdhetsarbetet framåt under sin tid som jämställdhetsminister under denna mandatperiod.

Prot. 1994/95:52
17 januari

*Fel! Okänt
växelargument.*

Prot. 1994/95:52
17 januari

*Fel! Okänt
växelargument.*

Jag är ändå inte säker på att vi pratar om samma sak, i alla fall inte koncentrerat. Mona Sahlén tar upp en mängd andra saker också, som i och för sig är viktiga. I en bred jämställdhetspolitisk debatt går det att ta upp en mängd saker. Men det jag särskilt vill fokusera på är problemen med lönesättning och värdering av arbete inom kvinnodominerade yrken. Det finns stora grupper av kvinnor och det finns små grupper av män inom dessa yrken. Där skulle jag vilja se litet mera geist.

Anf. 86 Statsrådet MONA SAHLIN (s)

Fru talman! Jag får tacka för komplimangerna. Jag brukar snarare få kritik för att ha för mycket geist. Men, okej, vi skall försöka.

Det är fråga om både osakliga löneskillnader i det enskilda fallet och de större problem som Rose-Marie Frebran tar upp om arbetsvärdering. De frågor jag nämnde i mitt svar handlar också om hur löneskillnaderna prioriteras i avtalsrörelsen och om hur arbetstiderna och fällorna med deltider drabbar kvinnor. Självfallet gäller det även den djupare frågan om varför vissa yrken värderas så mycket lägre än andra – så påfallande ofta när det handlar om män respektive kvinnor.

Ett ofta använt exempel är varför barnskötarens arbete värderas lägre än apskötarens arbete. Det finns många sådana exempel. Därför har jag noterat med stor tillfredsställelse hur både JämO och Arbetsmiljöfonden har använt de resurser som den förra regeringen satte till för att försöka ta fram arbetsvärderingsinstrument som kan användas av kommuner och landsting.

Här hoppas jag oerhört mycket på de exempel vi ser. Debatten skakas om, och helt nya frågeställningar kommer fram. Det ankommer inte bara på oss politiker utan också inte minst på parterna att visa betydligt mer geist än tidigare.

Anf. 87 ROSE-MARIE FREBRAN (kds)

Fru talman! Det är just detta jag efterlyser. Okej, nu säger jämställdhetsministern att detta ankommer inte bara på politikerna. Men i svaret sade hon att huvudansvaret vilar på arbetsmarknadens parter. Jag ser det som att man delar på ansvaret. Men i fråga om värdering är vårt ansvar som politiker naturligtvis stort för att driva på en utveckling i vårt land.

Kvinnor och några få män i dessa kvalificerade yrken, med en ofta ganska lång utbildning, ligger flera tusen kronor i månaden lägre än en gymnasieutbildad ingenjör. Det är fråga om värdering. Visst måste vi gå före. Det är därför jag frågar vad regeringens ansvar är för att driva på.

Anf. 88 Statsrådet MONA SAHLIN (s)

Fru talman! I fråga om lönebildning – vilket avsågs i svaret – har parterna huvudansvaret, vilket måste så förbli. Däremot i fråga om att driva fram utvecklingen i värderingsfrågorna ligger definitivt ansvaret på oss politiker.

Jag har redan noterat tidigare att detta är en fråga där vi kvinnliga politiker över partigränserna har oerhört lika uppfattning. Vi kan driva

frågorna inte bara gentemot kommuner och landsting utan gentemot andra hierarkier, där man vågar ta itu med frågan varför vi värderar yrken på så olika sätt.

Jag har försökt, och kommer att fortsätta att försöka, använda t.ex. JämO och de resurser som Arbetsmiljöfonden har fått för att tillsammans med enskilda arbetsgivare ta fram arbetsvärderingssystem för den enskilda arbetsplatsen. Denna fråga måste följas noga. De som jobbar med dessa frågor har noterat att försöken ofta avbryts just när man kommer fram till hur lönesättningen påverkas. Det visar också vilken dynamik och även fara det ligger i resonemangen.

Jag ser fram emot att tillsammans med Rose-Marie Frebran och andra kvinnor i riksdagen driva frågan även i framtiden.

Anf. 89 ROSE-MARIE FREBRAN (kds)

Fru talman! Jag hoppas också att det är ett arbete som verkligen kan drivas framåt med en rejält större framgång än tidigare och att det inte blir något stopp vid en viss punkt. Vi är nog många som känner stor otålighet i dessa saker. Osakliga löneskillnader som lagstiftningen tar hand om kan drivas till domstol. Men vad kan man göra med en hel grupp bibliotekarier? Skall man gå till domstol och ställa dem mot en annan grupp? Nej, det är inte så enkelt. Ändå finns det ett skriande behov av att saker skall hända ganska snabbt innan vi förlorar alltför mycket tid. Det finns en mängd andra politiska frågor där det finns problem därför att kvinnor tjänar mindre än män. Det är nu som vi måste angripa problemet, snarare än att i efterhand försöka rätta till.

Anf. 90 Statsrådet MONA SAHLIN (s)

Fru talman! Jag instämmer i det som föregående talare exakt nu uttryckte. Men jag vill också tillägga att vi bör observera att den s.k. Grupptalanutredningen som mycket snart kommer på förslag handlar om t.ex. det som just nu var uppe till diskussion, nämligen om en grupp kvinnor som inte bara har samma jobb utan som har likvärdigt arbete. Det är i sådana fall lagstiftningen kan användas, för att få diskussion om vad ett likvärdigt arbete är – inte enbart lönediskriminering.

Överläggningen var härmed avslutad.

19 § Svar på fråga 1994/95:217 om deponi för miljöfarligt avfall i Göteborg

Anf. 91 Miljöminister ANNA LINDH (s)

Fru talman! Kia Andreasson har frågat mig hur jag avser att agera när det gäller en ny deponi för miljöfarligt avfall i Göteborg.

Frågan om en ny deponi bereds för närvarande inom regeringskansliet och som Kia Andreasson vet kan jag inte föregripa regeringens beslut.

De två ärenden som just nu bereds inom Miljödepartementet är dels en ansökan om tillstånd enligt 4 kap. naturresurslagen att lokalisera en

Prot. 1994/95:52

17 januari

*Fel! Okänt
växelargument.*

Prot. 1994/95:52
17 januari

*Fel! Okänt
växelargument.*

ny deponi vid Stora Göpås i Göteborgs kommun, dels frågan om ifall en alternativ utvidgning av Torsvikens nuvarande deponeringsanläggning skall prövas enligt samma lagrum.

Flera remissinstanser har riktat kritik mot att lokalisera en deponi vid Stora Göpås och har också framfört att andra alternativ borde beaktas vid regeringens prövning.

Reci Industri AB har redovisat ett alternativ till Stora Göpås som innebär en utvidgning av Torsvikens nuvarande deponeringsanläggning. Bolaget har begärt besked om regeringen avser att pröva Torsvikenalternativet enligt 4 kap. naturresurslagen. Regeringen kommer inom kort att ta ställning till detta.

Jag vet att det finns kritik både mot Stora Göpås och mot Torsviken och att många har önskat ett tredje alternativ. Jag har också fått brev från skolklasser och enskilda. Jag vet att detta är en mycket viktig fråga för Göteborg och att det gäller att hitta en bra lösning.

Jag är inbjuden till Göteborg av miljökommunalrådet Kerstin Svensson och kommer därför snart att åka dit för att skaffa mig bättre information på plats.

Anf. 92 KIA ANDREASSON (mp)

Fru talman! Anna Lindh! Ja, detta är en jätteviktig fråga för Göteborg. Den har legat på regeringens bord ganska länge, därför att den tidigare regeringen inte heller gjorde någonting åt den. Den har varit uppe i Göteborgs kommunfullmäktige två gånger. Eftersom denna fråga har diskuterats och debatterats, stötts och blötts så många gånger, tycker jag att just Göteborgs kommunfullmäktiges åsikt borde väga tungt.

Frågan om en ny deponi har behandlats sedan år 1988. Hela tiden har resultatet blivit en förlängning av tillståndet för tippen.

Denna tipp är alltså från början provisorisk. År 1975 anlades den i en havsvik med stora marina värden; det var en fågellokal. Man har i stort sett endast grävt ned avfallet i lerlagret utan att göra något mer. Det är alltså med fara vi ser detta tillstånd bli permanent, om det skulle bli så. Enligt planerna skulle i så fall nivån på avfallet höjas upp till 6 m. Det skulle ju vara en katastrof för befintlig älvmyrning. Tippen med sitt avfall skulle påverka hela norra skärgården.

Birgitta Dahl, fru talman, vet vad detta innebär. Hon har nämligen varit på plats och sett eländet. Hon lovade då att detta skulle bort och att hela Hisingen skulle saneras. På Hisingen finns nämligen alla Göteborgs stora industrier.

Första gången frågan var uppe i Göteborgs kommunfullmäktige år 1991 sade man att Hisingen skulle uteslutas. Tippen skulle inte ligga på Hisingen utan på något annat ställe.

Anf. 93 Miljöminister ANNA LINDH (s)

Fru talman! Kia Andreasson behöver inte utveckla Torsvikens problem. Jag känner väl till dessa. Jag har fått många brev, inte minst från skolklasser i området, vilka berört mig väldigt djupt.

Som sagt är frågan för närvarande under beredning – eftersom vi fått frågan måste vi också bereda den. Men problemet är att hitta ett riktigt bra alternativ; det är svårt. Stora Göpås har ju också fått en hel del kritik från remissinstanserna.

Jag kommer dock att också titta närmare på Stora Göpås när jag besöker Göteborg och träffar Kerstin Svensson. Vi får se vad som kommer ut av det besöket. Men jag hoppas på en snar lösning. Jag avser nämligen inte att dra detta i långbänk, vilket jag vet att den förra regeringen gjorde. Det är viktigt med en snar lösning för Göteborg. Det gäller dock att också hitta en bra lösning.

Anf. 94 KIA ANDREASSON (mp)

Fru talman! Jag vill tillägga att Anna Lindh, om hon är insatt i frågan, vet att det är fråga om att vi vill ha en ny teknik. Vi vill inte att avfallet bara läggs där som tidigare utan vidare åtgärd. Det finns förslag på hur man kan gjuta in avfallet. Då är Torsviken direkt olämplig. Med en sådan ny teknik skall nämligen underlaget vara fast.

Visst drabbar detta någon, men eftersom Hisingen redan är så belastad och det hela har skötts så dåligt är detta viktigt att värna, och det är viktigt med ett nytt omhändertagande.

Jag hoppas att frågan kommer till ett avgörande så att vi slipper ha denna oro hängande över oss. Jag hoppas också att miljöministern tar med sig detta med Hisingen; det är väldigt viktigt för oss där.

Överläggningen var härmed avslutad.

20 § Svar på fråga 1994/95:220 om utvisning på grund av brott

Anf. 95 Statsrådet LEIF BLOMBERG (s)

Fru talman! Sigríd Bolkéus har frågat mig om jag avser att vidta några åtgärder för att inte bagatellartade och enstaka småbrott, t.ex. snatterier, skall leda till utvisning.

Inledningsvis vill jag kort redogöra för ändringen som gjordes i reglerna i mars 1994 om utvisning på grund av brott. Tidigare krävdes att fängelse om minst ett år ingick i straffskalan för att utvisning skulle kunna bli aktuell. I och med ändringen räcker det med att fängelse ingår i straffskalan. En begränsning är dock att om utlänningen endast döms till böter kan han inte utvisas.

Vidare är det ju så att man enligt utlänningslagen alltid skall göra en avvägning mellan brottets grovhet och den anknytning som utlänningen har till Sverige. Man skall då beakta familjeförhållandena, tiden i Sverige m.m. Detta innebär t.ex. för en utlänning som bott en längre tid i Sverige, och har anpassat sig här, att det är rimligt att utvisning först kan komma i fråga vid allvarliga brott. På motsvarande sätt anser jag det vara rimligt att en utlänning, som kort efter ankomsten till Sverige ger sig in i brottslig verksamhet och visar bristande vilja att foga sig i gällande regler, kan utvisas även om brottsligheten är av mindre allvarligt slag.

Prot. 1994/95:52

17 januari

*Fel! Okänt
växelargument.*

Prot. 1994/95:52
17 januari

*Fel! Okänt
växelargument.*

Avslutningsvis vill jag därför påstå att de skyddsregler som finns för den enskilde är tillräckliga, och för närvarande ser jag inga skäl att vidta några förändringar. Jag kommer dock givetvis att noga följa utvecklingen av praxis på detta område.

Anf. 96 SIGRID BOLKÉUS (s)

Fru talman! Jag tackar statsrådet för svaret. Men jag har inte samma åsikt om statsrådets påstående om att skyddsreglerna är tillräckliga.

När propositionen om utvisning på grund av brott kom ansåg vi socialdemokrater att den skulle avslås. Den var ogenomtänkt, den var för långtgående på vissa punkter och farhågor fanns om godtycke och olikformig rättskipning.

Det står klart i propositionen när det gäller mindre allvarliga brott att utvisning endast skall kunna komma i fråga om brottsligheten är systematisk och upprepad och om det kan antas föreligga risk för återfall i brott.

Flyktinggruppernas och asylkommittéernas riksråd, FARR, har fakta om mindre allvarliga brott som lett till utvisning. Det finns många barnfamiljer som sökt asyl före januari 1993 och som enligt regeringsbeslut skulle få stanna i Sverige av humanitära skäl. Men i en del fall har t.o.m. misstanken om brott, utan rättslig prövning, använts som skäl för att neka barnfamiljer uppehållstillstånd av humanitära skäl.

I FARR:s kartotek finns som exempel på det stöld ur en UFF-container för insamlade kläder, en ungdoms identitetsförfalskning, som endast bestod i att han ändrat födelseår för att kunna komma in på ett diskotek, och snatteribrott av engångskaraktär för 88 kr i Ljusdal.

Ljusdals tingsrätt har undanröjt strafföreläggandet som låg till grund för utvisningen av fembarnsfamiljen där, eftersom den utvisade bevisligen inte kände till innebörden av ett strafföreläggande. Hur många svenskar gör det? Om mannen i Ljusdal inte hade betalat dagsböterna på 900 kr hade Utlänningsnämnden inte kunnat besluta om utvisning.

Fru talman! Jag tycker att de regler som kom den 1 juli 1994 har fått orimliga konsekvenser. Värst är den skuldbörda som barn känner som har orsakat att hela familjen utvisas på grund av bagatellbrott. Utlänningsnämndens beslut kan inte heller överklagas.

Jag vill ställa ytterligare en fråga till statsrådet. Har statsrådet diskuterat dessa problem med Utlänningsnämnden och Invandrarverket? Det kan inte vara bara jag som har fått brev om detta.

Anf. 97 Statsrådet LEIF BLOMBERG (s)

Fru talman! Jag var litet fundersam över om frågan avsåg av domstolar utdömda utvisningar. Det var den fråga jag utgick från och svarade på, med hänvisning till att Sigrid Bolkéus hade nämnt motioner och resonemang som förts i utskottet. De handlar om det jag nämnde. Vad Sigrid Bolkéus nu tar upp är tidsförordningen, när man beslutade att barnfamiljer som hade kommit före ett visst datum skulle få stanna i Sverige. Det sker då inte med automatik. Det görs en prövning av om man har rätt att stanna. Då är vandel en prövningsgrund. Det har varit

debatt om en del sådana fall. Bl.a. var det en 16-årig pojke som hade snattat två gånger, och familjen skulle av det skälet bli utvisad. Detta är inte en fråga som jag kan ta upp i Utlänningsnämnden och säga vad jag tycker om den. Det är Utlänningsnämndens sak att följa de lagar och förordningar vi har.

När det gäller tidsförordningen måste jag påpeka en sak. Det är inte vid misstanke om brott som man kan bli utvisad eller avvisad från Sverige. Det står mycket tydligt att det endast kan bli tal om det vid lagkraftvunna domar. Man måste ha fått minst 30 dagsböter och brottet får inte ligga för långt tillbaka i tiden. Detta är viktigt. Det är tidsförordningen som Sigrid Bolkéus nu tar upp. Det är någonting annat än den frågeställning som ingavs skriftligen.

Anf. 98 SIGRID BOLKÉUS (s)

Fru talman! Uppgiften om utvisning vid misstanke om brott utan rättslig prövning osv. har jag fått i en debatt som jag hade med Lennart Rohdin, Folkpartiet. Han brukar faktiskt ha bra på fötterna när han skriver. Vad man har reagerat mot är Utlänningsnämndens beslut. Utlänningsnämnden bygger ju sina beslut om utvisning på misstanke om brott. Tydligen har nämnden övertolkat de regler som kom. Detta har hänt efter den 1 juli 1994. Jag tycker inte att det är nämndens sak. Vi är ansvariga för vad som händer med de lagar vi röstar igenom. Därför tycker jag att det skulle behövas en diskussion och ett förtydligande, så att sådana här omänskliga utvisningar inte får förekomma. Visst skall människor utvisas om de har begått allvarliga brott och om de lever på brott systematiskt osv., men inte i de fall som FARR nu har samlat in.

Anf. 99 Statsrådet LEIF BLOMBERG (s)

Fru talman! Den första frågeställningen, som mitt skriftliga svar avser, gäller situationen då domstol dömer i en viss fråga för ett visst brott och kopplar domen till en utvisning av vederbörande efter det att han har avtjänat sitt straff. Det är det vi pratar om. Det är vad den utskottsbehandling som Sigrid Bolkéus har refererat till handlar om. Den handlar inte om vandels betydelse när det gäller tidsförordningen.

Enligt regeringsformen och konstitutionen kan jag som minister inte gå in i enskilda fall och tala om för Utlänningsnämnden eller Statens invandrarverk vad de skall göra eller inte göra. De har att följa dessa förordningar i enskilda fall och det är de som sedan får fatta besluten. Sedan kan Utlänningsnämnden på eget initiativ överlämna ärenden till regeringen för avgörande. Någon praxisbildning av den socialdemokratiska regeringen när det gäller dessa frågor om vandels betydelse har inte skett. Något sådant fall har inte överlämnats sedan jag tillträdde efter valet.

Anf. 100 SIGRID BOLKÉUS (s)

Fru talman! Jag förstår mycket väl att invandrarministern inte kan gå in i enskilda fall. Jag tog upp en hel del olika fall. Men visst hänger Utlänningsnämndens utvisningsbeslut samman med de nya regler som

Prot. 1994/95:52

17 januari

*Fel! Okänt
växelargument.*

Prot. 1994/95:52
17 januari

*Fel! Okänt
växelargument.*

kom den 1 juli 1994. Varför skulle det annars bli en så dramatisk förändring? Det är synd att jag inte skrev detta i frågan. Jag beklagar om vi pratar förbi varandra.

Anf. 101 Statsrådet LEIF BLOMBERG (s)

Fru talman! Jag tror i och för sig inte att vi pratar förbi varandra. Det finns en särskild lagstiftning när det gäller vandels betydelse i samband med tidsförordningen. Den är ganska hårdhänt, visst är den det. Frågan är om den är för hårdhänt. Vi kan inte ta ställning till det förrän vi har fått något fall som vi kan avgöra. Då kan vi säga om vi tycker att det är bra som det är eller om vi skulle vilja ändra praxis när det gällerandel. Det är många som har frågat mig om jag inte tycker att det är ganska tufft och hårt att utvisa en familj på grund av att en 16-årig son har snattat för sammanlagt 80–90 kr vid två tillfällen. Samma dag står i Dagens Nyheter om en intervju med en skolklass med både svenskar och invandrare, där man har frågat hur många som har snattat. Det visar sig då att över hälften har gjort det. Det är klart att det kan tyckas väldigt hårt. Men vi kan i detta läge inte göra någonting åt det, såvida inte Utlänningsnämnden överlämnar ärenden till oss för avgörande.

Anf. 102 SIGRID BOLKÉUS (s)

Fru talman! Jag har en förhoppning att statsrådet vid träff med Utlänningsnämnden och Invandrarverket tar upp detta. Det är problem som inte går att sopa under mattan.

Anf. 103 Statsrådet LEIF BLOMBERG (s)

Fru talman! Vi sopar det inte under mattan. Vi skall sopa ovanpå mattan.

Överläggningen var härmed avslutad.

Ajournering

Kammaren beslöt kl. 16.36 på förslag av talmannen att ajournera förhandlingarna till kl. 18.00.

Återupptagna förhandlingar

Förhandlingarna återupptogs kl. 18.00.

21 § Svar på frågorna 1994/95:169 och 196 om den kommunala ekonomin m.m.

Anf. 104 Finansminister GÖRAN PERSSON (s)

Prot. 1994/95:52
17 januari

*Fel! Okänt
växelargument.*

Herr talman! Mats Odell har frågat mig om vilka åtgärder jag är beredd att vidta för att kompensera kommunsektorn med anledning av vissa frågor som togs upp i den s.k. ekonomisk-politiska propositionen.

Eva Eriksson har frågat mig om kommunerna kommer att kompenseras för den minskning av skatteunderlaget som följer av avdragsgilla egenavgifter.

Jag besvarar frågorna i ett sammanhang.

Låt mig först säga att statsbidragsnivån i enlighet med riksdagens beslut är över tiden tänkt att justeras med hänsyn tagen dels till finansieringsprincipens tillämpning vid verksamhetsförändringar, dels till vilket skattefinansierat utrymme som vid en samhällsekonomisk bedömning kan ställas till kommunernas och landstingens förfogande. Vid den samhällsekonomiska bedömningen skall hänsyn tas till sådana statliga åtgärder som inte direkt tagit sikte på, men som ändå får direkta ekonomiska effekter för kommunsektorn, t.ex. åtgärder som påverkar det kommunala skatteunderlaget. Egenavgifterna är ett exempel på sådana åtgärder. Att bidragen med automatik skulle inflationsjusteras utan hänsyn tagen till den samhällsekonomiska situationen ligger således inte inom ramen för hur det nya statsbidragssystem som riksdagen har beslutat är tänkt att fungera.

För år 1995 har regeringen helt riktigt inte omprövat nivån på de statliga utjämningsbidragen. Regeringen avser att återkomma i vårens kompletteringsproposition med ställningstagande om det skattefinansierade utrymmet framöver för kommunsektorn. I detta ställningstagande inbegrips också de kommunalekonomiska effekterna av de avdragsgilla egenavgifterna.

Dessutom vill jag tillägga att om den s.k. Nathalieplanen skulle ha fullföljts hade det inneburit ytterligare neddragningar för kommunsektorn med betydande belopp utöver den uteblivna inflationsjusteringen av statsbidragspåsen.

Vad gäller sloandet av vårdnadsbidragen föreslog vi en återreglering till kommuner och landsting med samma belopp som fyrtipartiregeringen reducerade skattemedlen med vid införandet. Vårt förslag innebär alltså på denna punkt enbart ett hävande och ett hävdande av den förra regeringens bedömning.

Anf. 105 MATS ODELL (kds)

Herr talman! Jag vet inte om finansministern kan dra sig till minnes valrörelsen. Det är den tid i den politiska konjunkturcykeln då oppositionen förväntas jaga regeringen och där det sägs ett och annat. Det som sades från den dåvarande socialdemokratiska oppositionen var att den dåvarande fyrtipartiregeringen hade riktat ett dråpslag mot kommunsektorn. Det var ingen hejd på det elände som hade drabbat kommunerna. Valrörelsen präglades av en anda av att bara Socialdemokraterna kom till makten så skulle det bli en annan tingens ordning.

Dagens huvudnyhet i Dagens Nyheter – jag vet inte om finansministern har sett den – är: ”Operationer kan skjutas upp. Sjukhus skall spara 750 miljoner.” På fyra sjukhus i Stockholms län skall man under detta år spara 750 miljoner. Tusentals människor som lider av gallsten,

Prot. 1994/95:52
17 januari

*Fel! Okänt
växelargument.*

ljumskbräck, prostata och andra åkommor riskerar att få ställa sig på långa väntelistor. Chefläkare på Huddinge sjukhus säger: Då är vi tillbaka på 80-talet med alla dess köer.

Om man ställer det som föranledde både min och Eva Erikssons fråga, nämligen att avdragsgilla egenavgifter införs som kommer att minska kommunernas skattebas med enligt Riksdagens utredningstjänst ungefär 18 miljarder kronor, i proportion till de 7,5 miljarder som den förra regeringen drog in, måste jag fråga mig: Står detta verkligen i samklang med de förväntningar som ni socialdemokrater skapade under valrörelsen? Vore det inte på sin plats att finansministern försökte reservera litet utrymme för att något leva upp till de förväntningar som åstadkoms under den förra mandatperioden och under valrörelsen?

Anf. 106 EVA ERIKSSON (fp)

Herr talman! Jag får börja med att tacka finansministern för svaret. Det är en och en halv månad sedan jag ställde min fråga. Det hade varit intressantare – det är i och för sig intressant nu också – att diskutera frågan inför den ekonomisk-politiska propositionen. Då hade vi kunnat lägga litet krut under det som sedan blev en finansplan.

Det Mats Odell har påpekat är vad min fråga handlar om: Står detta i samklang med vad som sades i valrörelsen? Angreppen var oerhört tydliga. Det påstods från socialdemokratiskt håll, också av finansministern, att vi av klara ideologiska skäl och av ren illvilja drog ner på kommunernas verksamheter. Då förväntade man sig att finansministern därefter skulle presentera en annan politik för kommunerna. Nu är det trots allt så att effekterna av de beslut som vi fattade i december och det som står i finansplanen är att kommunernas skatteunderlag kommer att minskas och att kommunerna förmodligen på sikt kommer att få mindre möjligheter att bedriva sin verksamhet.

Man kan naturligtvis hänvisa till Nathalieplan och annat, men det Socialdemokraterna skall stå för är den politik som ni förde ut i valet och som gjorde att kommuner, landsting och väljare trodde att det skulle bli en starkare ekonomi för kommunerna framgent.

Jag vill till slut peka på att det är uppenbart i kommun efter kommun att man har ett minskat skatteunderlag. Då är min fråga: Kommer finansministern att presentera ett förslag till kompensation för kommunerna i den tilläggsproposition som han hänvisar till i svaret?

Anf. 107 Finansminister GÖRAN PERSSON (s)

Herr talman! Låt mig direkt svara på den sista frågan, för det ligger implicit i det skriftliga frågesvaret. Om det samhällsekonomiska utrymmet medger det, om Mats Odell och Eva Eriksson har kraften att spara i riksdagen enligt de förslag som regeringen nu har lagt fram, ser jag goda möjligheter att vi klarar den kommunala sektorn utan nedskärningar i kompletteringspropositionen. Men om modet sviker, på samma sätt som det gjort förut, hos båda dessa företrädare och ni inte ens orkar stå för det ni sade i valrörelsen, då blir det knepigt för kommunerna. Men klarar ni det här, har jag gott hopp om att vi också skall kunna skydda kommunerna.

Mats Odell och även Eva Eriksson – det hedrar henne – går förbi Nathalieplanen. Jag påstår i mitt frågesvar, Mats Odell, rakt upp att hade den politik som ni stod för i valrörelsen och i regeringsställning fått fullföljas, hade ni fortsatt med ytterligare nedskärningar i storleksordningen 25 miljarder kronor på kommunerna fram till 1998. Det bekräftas av den tabell som Mats Odell bifogade betänkandet vid behandlingen av den ekonomisk-politiska propositionen strax före jul och som, såvitt jag förstår, också Folkpartiet i praktiken stod bakom.

Vad valrörelsen handlade om – om vi nu skall återropa den, vilket kan vara rimligt – var om politiken med fortsatta medvetna neddragningar på kommunerna skulle få förnyat förtroende – läs kds – eller om politiken skulle byta inriktning och man in i det längsta skulle skydda kommuner och landsting från neddragningar i statsbidragen. Står ni fast vid neddragningar på 35 miljarder på offentlig konsumtion?

Anf. 108 MATS ODELL (kds)

Herr talman! Göran Persson säger att om den politik som vi stod för i valrörelsen hade genomförts skulle det ha blivit nedskärningar med 25 miljarder. Det handlade ju inte om nedskärningar, utan det handlade om en reall oförändrad konsumtion.

Om jag läser finansplanen rätt har Göran Persson nu anslutit sig till det synsätt som fanns i Nathalieplanen, även om han i sina sammanställningar inte tillgodoser effekterna – det skall han naturligtvis hållas räkning för.

På sidan 51 i budgetpropositionens första bilaga står det att antalet anställda inom den kommunala sektorn skall minska med 13 000 i år och med 11 000 nästa år. På sidan 27 i finansplanen kan vi utläsa att den kommunala konsumtionen skall minska med 1 % i år och med ytterligare 1 % nästa år.

Det är alltså Göran Persson som har anslutit sig till det synsätt som fanns i Nathalieplanen. Huruvida vi skall tillgodoser oss dessa pengar i vår sammanställning eller inte kommer att visa sig när vi väcker vår motion.

Anf. 109 EVA ERIKSSON (fp)

Herr talman! Min fråga, finansministern, handlade om ifall finansministern är beredd att i tilläggspropositionen kompensera kommunerna för det minskade skatteunderlag som de beslut som vi fattade i december ändå innebär.

Kommunerna har nu en oregerad summa i sina budgetar. Då måste man utgå ifrån det som finansministern sade i valrörelsen. Det är inte mer än tre och en halv månad sedan som vi hade en debatt i Tylösand. Man sade då att smärtgränsen var nådd. Kommunerna måste tillföras mer pengar. Dessa pengar skulle tas ur transfereringssystemen och föras över till kommunerna.

I Tidaholms kommun handlar det om 4 960 000 kronor och i finansministerns hemkommun, Katrineholm, handlar det om ett oregerat belopp på ca 12 miljoner kronor. Det är klart att detta kommer att påverka kommunernas service.

Prot. 1994/95:52

17 januari

*Fel! Okänt
växelargument.*

Prot. 1994/95:52
17 januari

*Fel! Okänt
växelargument.*

Det rör sig ändå om löften som har givits under valrörelsen. Trots retoriken har inte väljarna fått besked om detta tidigare. De 500 miljoner kronorna som utlovades till Göteborgs kommun och som nu Göran Johansson har räknat in i kommunens budget, var finns de? Det är också en fråga i detta sammanhang.

Anf. 110 Finansminister GÖRAN PERSSON (s)

Herr talman! Beskedet är klart. I kompletteringspropositionen reglerar vi med kommunerna. Min ambition är att klara kommunerna helskinnade genom detta under förutsättning att Mats Odell och Eva Eriksson har kraften att spara. Men orkar ni inte spara enligt de förslag som vi har lagt fram, då övervältrar ni bördan vidare på kommunerna.

Jag noterar också att Mats Odell ser klart och tydligt att vi inte har räknat oss till godo den typ av poster som ni har i ert budgetalternativ. Vi har inte räknat in några neddragningar på kommunerna i vårt saneringsalternativ. Det har ni. Ni vill dra in 25 miljarder kronor, och det är långt mycket mer än vad den förestående reduktionen av antalet anställda i kommunerna innebär. Står ni fast vid dessa 25 miljarder i neddragningar på kommunerna? Om ni inte gör det, hur tänker ni då klara era budgetsaldon?

Anf. 111 MATS ODELL (kds)

Herr talman! Göran Persson räknar sig inte till godo de 18 miljarderna. Men de finns ändå där. Det är fråga om ett minskat skatteunderlag. Vi ser med stort intresse fram emot kompletteringspropositionen.

En sak är dock alldeles solklar. Vi står självfallet fast vid det som vi sade i vår saneringsplan som vi lade fram den 31 juli förra året. Vi har besparingar som går utöver detta. Göran Persson kan med lugn tillförsikt se fram mot kds motion med anledning av budgetpropositionen. Den kommer att innehålla besparingar och budgetförstärkningar som väl svarar upp mot de förslag som han själv har lagt fram, och detta – det kan jag avslöja nu – utan att räkna in några pengar från reall oförändrad konsumtion.

Anf. 112 EVA ERIKSSON (fp)

Herr talman! Men, finansminister Göran Persson, varför fick inte väljarna besked i valet? Göran Persson frågar oss nu om vi står fast vid våra besparingar. Men det är inte det som det handlar om. Jag undrar över retoriken i det hela. Varför gav man inte något besked under valrörelsen? Varför kunde man inte då upplysa om att det skulle finnas en oregerad summa för kommunerna?

Jag ställer återigen frågan: De 500 miljoner som nu finns inräknade i Göteborgs kommuns budget, de finns inte med i finansplanen. Skall också dessa komma i kompletteringspropositionen? Jag tycker ändå att man borde kunna få ett besked om detta.

Att ha ett öppet mandat kan innebära att man kan återkomma gång på gång med tilläggspropositioner och pengar till kommunerna. Men det är ju just det som ni har kritiserat oss i den borgerliga regeringen

för under de senaste tre åren, att det har varit svårt för kommunerna att planera sin verksamhet därför att de inte har haft den ekonomiska situationen klar för sig. Nu är det precis samma sak.

Prot. 1994/95:52
17 januari

*Fel! Okänt
växelargument.*

Anf. 113 Finansminister GÖRAN PERSSON (s)

Herr talman! Jag uttryckte mig mycket tydligt. Eva Eriksson borde ta till sig vad jag säger. Enligt min bedömning kommer vi inte att behöva göra några attacker mot de kommunala statsbidragen, om Eva Eriksson har kraft att medverka till en majoritet här i kammaren som kan fatta beslut om de besparingar i socialförsäkringssystemen som regeringen nu har lagt fram förslag om inför riksdagen. Detta är helt i enlighet med beskedet i valrörelsen.

Vi sparar i transfereringarna och värnar så långt vi kan den kommunala och den landstingskommunala verksamheten.

Mats Odell gav ett bra besked, att man nu överger de 25 miljarder i neddragningar som fanns med i Nathalieplanen. Man skall tydligen finna nya skarpa besparingar som skall täcka detta. Det skall bli intressant att se hur det skall gå till.

Står Folkpartiet fast vid Nathalieplanens neddragningar av kommunal konsumtion? Det tycker jag att Eva Eriksson rimligen borde kunna svara på.

Anf. 114 MATS ODELL (kds)

Herr talman! Göran Persson kommer litet lindrigt undan genom att examinera oss. Det är ju ändå han som skall svara på frågor.

Skall jag uppfatta Göran Persson så, att han kommer att återställa de 18 miljarder som nu försvinner genom att skattebasen minskar? Eller är beskedet att det inte är några ytterligare besparingar som kommer att drabba kommunerna?

Åter till valrörelsen. Det var då knappast fråga om sådana rubriker som att sjukhusen i Stockholm utöver alla tidigare besparingar skall spara ytterligare 750 miljoner kronor. Finns det inte, Göran Persson, anledning att vara litet självkritisk när det gäller det sätt på vilket valrörelsen bedrevs? Vi jagades in i varenda hörn för de 7,5 miljarder brutto som drogs in från kommuner och landsting, av vilka faktiskt en hel del fördes tillbaka genom att kommunerna fick behålla effekterna av att grundavdraget minskades med 4,2 miljarder.

Finns det inte ett uns av självkritik med tanke på valrörelseretoriken och den verklighet som nu uppenbarar sig för invånarna i vårt lands kommuner och landsting?

Anf. 115 EVA ERIKSSON (fp)

Herr talman! Jag lovar att finansministern skall få besked i vår ekonomiska motion när det gäller vårt sätt att se på kommunerna och besparingar. Mod för att klara Sveriges ekonomi, det har vi och det har vi haft under hela vår regeringsperiod.

De neddragningar och förändringar som har skett i kommunerna har man klarat genom ett enormt arbete och en enorm entusiasm. Man har t.o.m. klarat kvaliteten och servicen.

Prot. 1994/95:52
17 januari

*Fel! Okänt
växelargument.*

Jag håller mig kvar vid retoriken under valrörelsen och vid piskan-
det och jagandet när det gällde den borgerliga regeringen. Allt var
eländes elände, välfärden försämrades och allt som den borgerliga
regeringen genomförde gjordes av illvilja. I finansplanen kan man nu
läsa att det kanske inte var så illa som man ville göra gällande i valde-
batten.

Jag har ändå inte fått min fråga om de 500 miljonerna besvarad av
Göran Persson. Dessa 500 miljoner skulle Göteborg få som tillskott
under 1995, och Göran Johansson – finansministerns partikollega – har
inräknat dem i kommunens budget. Var finns de pengarna?

Anf. 116 Finansminister GÖRAN PERSSON (s)

Herr talman! Tänk om Eva Eriksson och Mats Odell i valrörelsen
hade deklarerat att de släppte Nathalieplanens strupgrepp på kommu-
nerna som innebar neddragningar på ytterligare 25 miljarder kronor,
detta som ni nu tycks ha kommit till insikt om. Då hade vi sluppit att
jaga er. I den meningen var jakten trots allt så framgångsrik att ni nu
intar en ny position, och det är jag glad för. Annars hade kommunerna
drabbats ohyggligt hårt.

Budskapet i valrörelsen var precis detsamma som det är nu. Vi spa-
rar i transfereringssystemen och värnar in i det längsta om kommuner
och landsting.

När det gäller Göteborg, Göran Johansson och den diskussionen
står jag för mitt löfte – och det har jag sagt hela tiden – men det krävs i
så fall att riksdagen orkar ta hem besparingarna. Orkar inte riksdagen
spara i transfereringssystemen kan vi inte fortsätta att låna oss fram.
Riksdagens vankelmod drabbar i så fall den kommunala sektorn, och
då också Göteborg. Men om besparingarna tas hem, då står vi för vad
vi har sagt.

Överläggningen var härmed avslutad.

22 § Svar på fråga 1994/95:172 om tullpersonalen

Anf. 117 Finansminister GÖRAN PERSSON (s)

Herr talman! Ragnhild Pohanka har frågat mig om Sverige kan bed-
riva en effektiv gränskontroll vid en minskning av antalet tulltjänste-
män.

Som jag redovisade den 17 november förra året med anledning av
en interpellation har regeringen i propositionen Den svenska tullagstift-
ningen vid ett EU-medlemskap (prop. 1994/95:34) föreslagit att tullens
nuvarande befogenheter att ingripa mot bl.a. illegal införsel av narko-
tika skall behållas tills vidare i avvaktan på att ett nytt kontrollsystem
och nya arbetsmetoder har införts inom EU. Riksdagen har därefter
ställt sig bakom förslaget.

Jag redovisade också att Sverige inte avser att sänka ambitionsnivån
vad gäller bekämpning av smuggling av narkotika m.m.

Ett svenskt EU-medlemskap leder emellertid till grundläggande förändringar vad gäller bl.a. klarering av gods och transporter. Regeringen har gett Generaltullstyrelsen i uppdrag att se över behovet av organisatoriska förändringar inom Tullverket som kan behövas vid ett svenskt EU-medlemskap. En slutrapport har nyligen överlämnats till Finansdepartementet.

Av Generaltullstyrelsens rapport framgår att EU-medlemskapet leder till en kraftig minskning av Tullverkets arbetsvolym. Förändringarna i tullarbetet innebär i huvudsak minskade antal dokument och transportmedel som behöver klareras. Uppskattningsvis 65 % av all klarering av gods och transporter bortfaller vid ett EU-medlemskap. Med hänsyn till att klareringsverksamheten utgör mer än 50 % av Tullverkets operativa verksamhet är minskningen av arbetsbelastningen mycket stor.

Förändringen av Tullverkets arbetsvolym innebär naturligtvis att verkets dimensionering måste anpassas till de nya förutsättningarna.

I årets budgetproposition föreslår regeringen att Tullverkets anslag minskas med 363 miljoner kronor under budgetperioden 1995/96–1998. Huvuddelen av nivå-sänkningen kan hänföras till minskade verksamhetsvolym med anledning av EU-medlemskapet. En mindre del är ett resultat av regeringens krav på effektiviseringsvinster i samband med omorganisation av myndigheten.

Jag vill poängtera att anpassningen av organisationen inte i negativ riktning skall påverka Tullverkets möjligheter att fullgöra sina övriga uppgifter, bl.a. inom narkotikabekämpningsområdet.

Förste vice talmannen konstaterade att frågeställaren inte var närvarande i kammaren och förklarade överläggningen avslutad.

23 § Svar på fråga 1994/95:174 om avdragsrätt för bostadsrättsinnehavare

Anf. 118 Finansminister GÖRAN PERSSON (s)

Herr talman! Ulf Björklund har frågat statsrådet Jörgen Andersson om han är beredd att medverka till att bostadsrättsinnehavare ges rätt att dra av sin andel av den egna bostadsrättsföreningens underskott. Syftet är att bostadsrättsinnehavarna skulle ges villkor likvärdiga med dem som gäller för egnahemsägare.

Arbetsfördelningen i regeringskansliet är sådan att jag besvarar frågor om skatter, och frågan har därför överlämnats till mig.

Frågan om bostadsrättsinnehavarnas avdragsrätt för föreningsunderskott är inte ny. Redan i det utredningsarbete som föregick 1990 års skattereform fanns ett uttalat önskemål om att villkoren för bostadsrättsinnehavare och egnahemsägare skulle göras enhetliga och likvärdiga. En av flera frågor med den inriktningen var just att låta bostadsrättsinnehavarna få dra av sin andel i ett föreningsunderskott. En annan fråga var att bostadsrättsfastigheter skulle ha ekonomiskt rättvisande taxeringsvärden.

Prot. 1994/95:52
17 januari

*Fel! Okänt
växelargument.*

Prot. 1994/95:52
17 januari

*Fel! Okänt
växelargument.*

Lagstiftningen i denna del ändrades dock inte. Båda frågeställningarna har nyligen aktualiserats igen. I Fastighetsbeskattningsutredningens betänkande, SOU 1994:57, Beskattning av fastigheter, del II, finns ett förslag om avdragsrätt för bostadsrättsinnehavare och ett om mer rättvisande taxeringsvärden på bostadsrättsfastigheter. Förslaget om avdragsrätt är dock inte utformat som en individualiserad avdragsrätt, utan föreningen föreslås få en skatteåterbetalning som beloppsmässigt motsvarar summan av den skattereduktion varje medlem annars skulle ha fått.

Utredningsbetänkandet har remissbehandlats, och de nu aktuella förslagen har fått ett blandat mottagande.

Enligt min uppfattning bör det i princip råda neutralitet mellan olika upplåtelseformer.

När det gäller den aktualiserade avdragsrätten finns det för mig som finansminister ytterligare en faktor att ta hänsyn till. Av betänkandet framgår att statens kostnader för skatteåterbäringen till bostadsrättsinnehavarna skulle uppgå till nästan 2,5 miljarder kronor årligen.

Mot bakgrund av det ansträngda statsfinansiella läget är jag för närvarande inte beredd att lägga fram ett förslag om avdragsrätt eller skatteåterbetalning.

Anf. 119 ULF BJÖRKLUND (kds)

Herr talman! Jag vill tacka finansministern för svaret.

Vi har från kristdemokraternas sida uppmärksammat bostadsrätternas situation sedan våren 1993, då vi lade fram en rapport och pekade på problemen. Vi försökte i den gamla regeringen att belysa detta och se vilka möjligheter det fanns att göra någonting positivt.

Det positiva i finansministerns svar är att han säger att det i princip bör råda neutralitet mellan olika upplåtelseformer. Det är ett positivt besked, så till vida att detta inte riktigt är fallet i dag.

För att likställa bostadsrätter med egnahem är det, enligt vår uppfattning, rimligt att bostadsrättsföreningarna medges avdrag just för inkomstslaget kapital för sin del av föreningens underskott. Med en sådan förändring skulle man eliminera behovet av ett större räntebidrag för bostadsrätter, som i dag är större än för egnahem.

Det här kommer dessutom att medföra att det blir mer lönsamt med större egna insatser i bostadsrätter. I dag kan man välja att ta större lån, för att få maximala subventioner, då man erhåller räntebidrag i förhållande till de faktiska lånen. Fördelen med en större egen insats är dessutom att man får lägre månadskostnader och att bosparandet stimuleras. En annan fördel är just att man likställer de olika upplåtelseformerna.

I valrörelsen talades det mycket om en bostadsrättsakut, som åtminstone skulle bli någon typ av akutväska. Det vore intressant att höra om det finns någonting där. Jag förstår att det kan vara svårt att finansiera 2,5 miljarder kronor på kort sikt – det får bli längre fram i tiden. Vilka verktyg finns det i akutväskan? Jag har sett att det står i budgeten att man skall se över panträtten och skapa möjligheter för en något bättre ränta. Vad finns det mer?

Anf. 120 Finansminister GÖRAN PERSSON (s)
Herr talman! En finansminister som skall låna 243 miljarder kronor har inte särskilt mycket i sin väska.

Anf. 121 ULF BJÖRKLUND (kds)
Herr talman! Faktum är att vi också måste tänka på vad som har beslutats under hösten, om höjd fastighetsskatt och en kommande rullande fastighetstaxering. Allt detta kommer att drabba även bostadsrättsföreningarna, inte minst när föreningarna blir fem år gamla och skall betala denna skatt.

De familjer som under åren 1988–1992 skaffade sig de dyrt producerade bostadsrätterna drabbas nu också av barnbidragsnedskärningar och borttagna flerbarnstillägg och vårdnadsbidrag. Måste man inte vidta särskilda åtgärder för den här utsatta gruppen, utöver det som Socialdemokraterna hittills har presenterat? Kan man verkligen lämna människor på det här sättet?

Anf. 122 Finansminister GÖRAN PERSSON (s)
Herr talman! Den frågan borde rimligen ha ställts till den gamla regeringen, som verksamt bidrog till att sätta bostadsrättsföreningarna i klistret.

Dessutom vill jag påminna Ulf Björklund om att hans partikamrat Mats Odell alldeles nyss stod i talarstolen och utlovade ytterligare 25 miljarder i besparingar utöver regeringens förslag. Det får vara någon måtta på slarvet. Ulf Björklund kan inte stå här i talarstolen och kräva ytterligare statsutgifter, när en annan företrädare för kds nyss har sagt att han skall spara ännu mer. Vilken är partilinjen egentligen? Kommer kds att satsa mer pengar på bostadsrätter i det kommande budgetförslaget? Var står ni?

Anf. 123 ULF BJÖRKLUND (kds)
Herr talman! Det här är en fråga som övervägs i våra diskussioner om den ekonomiska motion som vi jobbar med i anslutning till regeringens budgetförslag. Faktum är att det är vårt ansvar att inte pressa vissa grupper hur hårt som helst. Det måste göras en någorlunda rättvis fördelning av bördorna.

Finansministern brukar också ibland säga att vi måste fördela bördorna rättvist. Utan tvivel är det så. Vissa bostadsrättsföreningar har svårigheter i dag, och man måste försöka hitta lösningar för dem. Är finansministern beredd att hjälpa till? Även om jag inser att det inte är så lätt, måste det finnas något mer i akutväskan.

Anf. 124 Finansminister GÖRAN PERSSON (s)
Herr talman! Ulf Björklund och andra som sätter sig in i bostadsrättsföreningarnas situation vet att det i dag finns en överskuggande fråga, och det är ränteläget. Ränteläget är en avspegling av det dåliga förtroendet för svensk ekonomisk politik i omvärlden. Jag kan försäkra Ulf Björklund, att om vi i fortsättningen skulle driva en ekonomisk politik där olika representanter för regeringspartier avlöser varandra i

Prot. 1994/95:52
17 januari

*Fel! Okänt
växelargument.*

Prot. 1994/95:52
17 januari

*Fel! Okänt
växelargument.*

talarestolen och kräver dels besparingar, dels mera utgifter, skulle vi få fortsätta att leva med mycket höga räntor. Nu kanske vi vänder räntorna nedåt, om vi orkar göra besparingarna.

Det är alltså besparingar som gäller, Ulf Björklund, inte löften om nya förmåner. Försök att förstå det!

Anf. 125 ULF BJÖRKLUND (kds)

Herr talman! Jag har förståelse för dessa synpunkter. Samtidigt kan jag konstatera, vilket jag vill understryka igen, att det ändå är ett steg i rätt riktning att försöka förstärka panträtten. Det kan hjälpa bostadsrättsföreningarna att kanske få den lägre ränta som man har i andra egnahem. Vi får då hoppas att det förslag som läggs fram i vår av finansministern när det gäller en förstärkt panträtt kommer att vara ett positivt steg i rätt riktning.

Anf. 126 Finansminister GÖRAN PERSSON (s)

Herr talman! Det tackar jag för. Det har aviserats vad som arbetas med på det området i budgetpropositionen.

Sedan är det ju så att de som var sämst ute var de senast producerade årgångarna. Där gjorde vi en justering av subventionssystemet i utbyte mot en höjd fastighetskatt. Det är en omfördelning åtgärd som inte påverkar statsbudgeten men som löste ett problem som skulle ha kunnat bli ännu värre i många bostadsrättsföreningar.

I grunden är problemet den höga räntan. Det problemet skall vi försöka att komma loss ur genom att uppträda ansvarsfullt i den ekonomisk-politiska debatten.

Överläggningen var härmed avslutad.

24 § Svar på fråga 1994/95:176 om ridsporten och moms

Anf. 127 Finansminister GÖRAN PERSSON (s)

Herr talman! Ewa Larsson har frågat statsrådet Mona Sahlin om regeringen kommer att ta hänsyn till jämlikhetsaspekter vid utformningen av förslag om mervärdesskatt på idrotts- och utbildningsområdena. Frågan har ställts mot bakgrund av förslag som lämnats i betänkandet SOU 1994:88 Mervärdesskatten och EG.

Arbetet i regeringen är så fördelat att det är jag som skall svara på frågan.

De förändringar i mervärdesskattegränserna på bl.a. de områden som Ewa Larsson tar upp i sin fråga, dvs. idrotts- och utbildningsområdena, bereds för närvarande inom regeringskansliet. Jag är inte beredd att nu ta ställning till hur dessa regler bör utformas. Utgångspunkten bör emellertid vara att likartade verksamheter skall behandlas på ett likartat sätt i mervärdesskattehänseende. Självfallet får inte mervärdesskattegränserna medföra att det uppstår skillnader i förutsättningarna för att bedriva verksamheter för flickor och pojkar eller att jämlikhetssträvandena i övrigt försvåras.

Anf. 128 EWA LARSSON (mp)

Herr talman! Jag tackar för svaret.

Frågan ställde jag till Mona Sahlin, därför att jag trodde att hon hade större möjligheter att påverka finansministern än vad jag har. Men jag skall i alla fall försöka, eftersom ni inte har tagit ställning till hur ridsporten skall behandlas.

Enligt svaret är utgångspunkten att likartade verksamheter skall behandlas lika. Det låter ju rimligt och bra. Men då är ändå frågan hur regeringen kommer att tolka ridlektioner, eftersom de sedan tidigare och enligt EU:s regler ligger under begreppet utbildningstjänster. Det torde väl bero på att denna sport historiskt sett har en helt annan bakgrund – det är en gammal sport för vilken det används gamla benämningar.

Är regeringen beredd att jämställa ridlektioner med lektioner inom ishockey eller fotboll och se ridsporten som den klubbverksamhet det handlar om och att då göra en svensk tolkning av momsens? Det är det som är min fråga.

Anf. 129 Finansminister GÖRAN PERSSON (s)

Herr talman! Jag tror att Ewa Larsson egentligen är inne på problemets kärna när hon talar om Sveriges folkrörelsetradition.

Det är nog inte en historisk skillnad mellan Sverige och Europa i övrigt, utan skillnaden ligger nog i att vi i Sverige har valt att organisera väldigt mycket av kultur- och fritidsutbud såsom frivilligt folkrörelseanknuten verksamhet. Det har inte sin motsvarighet på andra ställen i Europa. När man då skall försöka att harmonisera skattelagstiftningen uppstår sådana här kollisioner. Jag kan se detta också på andra områden.

Jag har själv min bakgrund i Folkrörelsesverige och tycker inte att allt detta är särskilt bra och särskilt trevligt. När vi nu bereder dessa frågor har vi som utgångspunkt att in i det längsta se till att vi klarar den typ av folkrörelseanknytning som Sverige faktiskt har byggt sin moderna historia på.

Anf. 130 EWA LARSSON (mp)

Herr talman! Det tycker jag låter bra. Men fortfarande känns det litet osäkert. Jag har också min bakgrund i Folkrörelsesverige. Men när man arbetar med den här problematiken finns det en risk att man tänker att ridsporten inte är att jämställa med vanlig sportverksamhet. Det finns någon förlegad tanke om att ridsporten skulle tillhöra dem som har litet mer pengar i bakfickan. Nu talar jag alltså inte om hopptävlingar eller dressyrtävlingar, utan jag pratar om klubbverksamheten dit det i dag är långa köer och där vanliga tjejer trivs. De vill uppenbarligen syssla med den typen av idrottsutövning och den typen av föreningsliv som är kopplad till att rykta och sköta hästar.

Frågan är hur regeringen kommer att göra. Jag kan se flera varianter, men jag skulle vilja höra litet mer.

Anf. 131 Finansminister GÖRAN PERSSON (s)

Prot. 1994/95:52

17 januari

*Fel! Okänt
växelargument.*

Prot. 1994/95:52
17 januari

*Fel! Okänt
växelargument.*

Herr talman! Jag kan inte föregripa propositionsarbetet, vilket jag redan har sagt. Därför kan jag inte ge några bestämda besked. Vad jag har markerat är att jag faktiskt ser att vi här har ett bekymmer, därför att det finns en helt annan folkrörelseanknytning vad gäller mycket av kultur- och fritidsutbud i Sverige i föreningsliv och föreningsverksamhet. Det vill jag värna om. Utifrån den utgångspunkten tänker jag driva propositionsarbetet. Sedan får vi se var vi landar. Längre än så kan jag inte gå i dag.

Anf. 132 EWA LARSSON (mp)

Herr talman! Då vill jag bara passa på att informera finansministern om att just ridsporten enligt Riksförbundets statistiska årsredovisning är den näst populäraste idrottsgrenen i Sverige. Den ligger tvåa efter fotbollen. Här finns en stor folkrörelse knuten till verksamheten.

I Italien betalar man inte moms på ridlektioner. Det vore ju kul om vi fick ett momsbeslut å la Italien i den här frågan. Varför inte? Eller så kan man helt enkelt låta beslutet vila och försöka påverka inriktningen via EU med dess momsklassificeringssystem.

Överläggningen var härmed avslutad.

25 § Svar på fråga 1994/95:213 om momsen och ideella föreningar

Anf. 133 Finansminister GÖRAN PERSSON (s)

Herr talman! Michael Stjernström har frågat mig om jag är beredd att verka för att ideella föreningar som bedriver hjälpverksamhet även fortsättningsvis befrias från mervärdesskatt. Frågan har ställts mot bakgrund av ett utredningsförslag om en utvidgad skatteplikt till mervärdesskatt för ideella allmännyttiga föreningar i samband med en anpassning till EG:s mervärdesskattebestämmelser.

De förslag om anpassning av det svenska mervärdesskattesystemet som lämnats av Utredningen om teknisk EG-anpassning av de indirekta skatterna bereds för närvarande inom regeringskansliet. Regeringens förslag kommer att föreläggas riksdagen. Jag är inte nu beredd att ta någon ställning i den särskilda fråga som Michael Stjernström tar upp.

Anf. 134 MICHAEL STJERNSTRÖM (kds)

Herr talman! Jag vill börja med att tacka finansministern för svaret, även om jag tycker att det var litet kortfattat och ganska innehållslöst.

Utredningen om mervärdesskatt och EU har i sitt lagförslag angett som villkor för att en ideell förening skall vara befriad från moms på insamlings- och försäljningsverksamhet att denna verksamhet endast får bedrivas i skäligen omfattning. Såvitt jag har kunnat se finns det inte något stöd för en sådan generell begränsning av de ideella föreningarnas skattebefrielse i EG:s momsdirektiv.

Enligt EG:s sjätte momsdirektiv är det endast i de fall då skattebefrielsen medför att en motsvarande kommersiell verksamhet missgynnas i konkurrenshänseende som medlemsländerna har möjlighet att

införa begränsningar av skattebefrielsen för allmännyttiga verksamheter.

EG:s sjunde momsdirektiv, det senaste, vilket utredningen på grund av tidsbrist inte har beaktat i sitt betänkande har tillkommit just för att eliminera dubbelbeskattning av begagnade varor.

I samband med att rådet tog det slutliga direktivet i februari 1994 antog rådet och kommissionen på initiativ av Danmark en deklaration som rimligen måste förstås så, att medlemsländerna får tillämpa de regler man finner lämpliga på detta område, förutsatt att de inte leder till konkurrensnedvridning.

I Danmark och Storbritannien utgår ingen moms på denna typ av allmännyttig verksamhet. Det finns ingenting i EG:s direktiv eller deklarerationer som tvingar oss i Sverige att ändra vår lagstiftning vad beträffar ideella organisationers befrielse från mervärdesskatt på omsättning av skänkta, begagnade varor.

Delar finansministern uppfattningen att Sverige kan bestämma självt?

Anf. 135 Finansminister GÖRAN PERSSON (s)

Herr talman! Jag har redan tidigare till Ewa Larsson deklarerat hur jag också i praktiken ser på de frågor som Michael Stjernström tar upp. Därför vill jag i kväll inte ytterligare utveckla argumentationen. Michael Stjernström får vänta tills vi kommer fram till propositionstillfället.

De synpunkter som Michael Stjernström här har framfört har jag lyssnat på. Jag skall väga in dem i den utsträckning som är möjlig i propositionsarbetet.

Anf. 136 MICHAEL STJERNSTRÖM (kds)

Herr talman! Jag vill gärna lyfta fram det faktum att flera hjälporganisationer sedan många år arbetar med försäljning via s.k. second-hand-butiker. Där säljs varor som människor frivilligt skänker för att värdet skall kunna omvandlas till direkt u-hjälp. Verksamheten vid flera olika second-hand-butiker sker med hjälp av ideellt arbetande människor.

I många fall används försäljningsintäkterna för att bekosta transporter av förnödenheter och gods. Dessa transporter riskerar att inte kunna genomföras om en moms införs. En moms drabbar direkt de nödlidande i u-länderna.

I olika sammanhang poängteras värdet av frivilliga och ideella insatser. För att få ett ökat engagemang i u-landsfrågor är det viktigt att ta vara på människors vilja och praktiska möjligheter att verkligen göra insatser.

En annan viktig aspekt är återvinning, dvs. att möbler, kläder och andra prylar som annars skulle ha slängts på en soptipp nu kan användas ytterligare under många år.

Vilken inverkan på biståndsviljan och miljön kommer ett eventuellt beslut om moms på biståndsverksamhet att ha enligt finansministern?

Prot. 1994/95:52

17 januari

*Fel! Okänt
växelargument.*

Svar på frågor

Prot. 1994/95:52
17 januari

Överläggningen var härmed avslutad.

26 § Kammaren åtskildes kl. 18.41.

Förhandlingarna leddes
av talmannen från sammanträdet början t.o.m. ajourneringen kl. 16.36
och
av förste vice talmannen därefter till sammanträdet slut.

Vid protokollet

LENA JÖNSSON

/Barbro Nordström

Innehållsförteckning

Prot. 1994/95:52
17 januari

1 § Justering av protokoll	1
2 § Avsägelse	1
3 § Anmälan om kompletteringsval till utrikesutskottet och bostadsutskottet	1
4 § Meddelande om muntliga frågor till regeringen och information från regeringen den 19 januari	1
5 § Meddelande om ändring i kammarens sammanträdesplan	2
6 § Svar på fråga 1994/95:232 om Brasilien och de mänskliga rättigheterna	2
Anf. 1 Utrikesminister LENA HJELM-WALLÉN (s)	2
Anf. 2 LENNART BEIJER (v)	3
Anf. 3 Utrikesminister LENA HJELM-WALLÉN (s)	3
Anf. 4 LENNART BEIJER (v)	3
7 § Svar på fråga 1994/95:238 om fredsprocessen i El Salvador	3
Anf. 5 Utrikesminister LENA HJELM-WALLÉN (s)	3
Anf. 6 PER LAGER (mp)	4
Anf. 7 Utrikesminister LENA HJELM-WALLÉN (s)	5
Anf. 8 PER LAGER (mp)	5
8 § Svar på fråga 1994/95:243 om utökning av den svenska FN-styrkan i Bosnien.....	5
Anf. 9 Utrikesminister LENA HJELM-WALLÉN (s)	5
Anf. 10 LARS LEIJONBORG (fp).....	6
Anf. 11 Utrikesminister LENA HJELM-WALLÉN (s)	7
Anf. 12 LARS LEIJONBORG (fp).....	7
Anf. 13 Utrikesminister LENA HJELM-WALLÉN (s)	7
Anf. 14 LARS LEIJONBORG (fp).....	8
Anf. 15 Utrikesminister LENA HJELM-WALLÉN (s)	8
Anf. 16 LARS LEIJONBORG (fp).....	8
9 § Svar på fråga 1994/95:234 om offentlighetsprincipen	9
Anf. 17 Justitieminister LAILA FREIVALDS (s).....	9
Anf. 18 STEN ANDERSSON (m).....	10
Anf. 19 Justitieminister LAILA FREIVALDS (s).....	10
Anf. 20 STEN ANDERSSON (m).....	10
Anf. 21 Justitieminister LAILA FREIVALDS (s):.....	10

Prot. 1994/95:52
17 januari

Anf. 22	STEN ANDERSSON (m)	11
Anf. 23	Justitieminister LAILA FREIVALDS (s)	11
Anf. 24	STEN ANDERSSON (m)	11
Anf. 25	Justitieminister LAILA FREIVALDS (s)	11
10 §	Svar på fråga 1994/95:237 om alarmering vid sjöolycka	11
Anf. 26	Kommunikationsminister INES UUSMANN (s)	11
Anf. 27	KIA ANDREASSON (mp)	12
11 §	Svar på fråga 1994/95:236 om sponsringen av Sveriges Televisions program	12
Anf. 28	Kulturminister MARGOT WALLSTRÖM (s)	12
Anf. 29	ELISA ABASCAL REYES (mp)	13
Anf. 30	Kulturminister MARGOT WALLSTRÖM (s)	13
Anf. 31	ELISA ABASCAL REYES (mp)	13
Anf. 32	Kulturminister MARGOT WALLSTRÖM (s)	14
Anf. 33	ELISA ABASCAL REYES (mp)	14
Anf. 34	Kulturminister MARGOT WALLSTRÖM (s)	14
12 §	Svar på fråga 1994/95:244 om skyddet för ortnamnen	14
Anf. 35	Kulturminister MARGOT WALLSTRÖM (s)	14
Anf. 36	MARIANNE ANDERSSON (c)	15
Anf. 37	Kulturminister MARGOT WALLSTRÖM (s)	15
Anf. 38	MARIANNE ANDERSSON (c)	16
Anf. 39	Kulturminister MARGOT WALLSTRÖM (s)	16
Anf. 40	MARIANNE ANDERSSON (c)	16
13 §	Svar på fråga 1994/95:183 om kvinnor och deltidsarbete	17
Anf. 41	Arbetsmarknadsminister ANDERS SUNDSTRÖM (s)	17
Anf. 42	INGER SEGELSTRÖM (s)	18
Anf. 43	Arbetsmarknadsminister ANDERS SUNDSTRÖM (s)	18
Anf. 44	INGER SEGELSTRÖM (s)	19
Anf. 45	Arbetsmarknadsminister ANDERS SUNDSTRÖM (s)	19
Anf. 46	INGER SEGELSTRÖM (s)	20
Anf. 47	Arbetsmarknadsminister ANDERS SUNDSTRÖM (s)	20
Anf. 48	INGER SEGELSTRÖM (s)	20
14 §	Svar på fråga 1994/95:214 om konkurrens mellan stödområdena	20
Anf. 49	Arbetsmarknadsminister ANDERS SUNDSTRÖM (s)	20

Anf. 50 ROLAND LARSSON (c).....	21
Anf. 51 Arbetsmarknadsminister ANDERS SUNDSTRÖM (s).....	21
Anf. 52 ROLAND LARSSON (c).....	21
Anf. 53 Arbetsmarknadsminister ANDERS SUNDSTRÖM (s).....	22
Anf. 54 ROLAND LARSSON (c).....	22
Anf. 55 Arbetsmarknadsminister ANDERS SUNDSTRÖM (s).....	22

15 § Svar på fråga 1994/95:221 om administrationen av utbildningsbidrag 23

Anf. 56 Arbetsmarknadsminister ANDERS SUNDSTRÖM (s).....	23
Anf. 57 ROSE-MARIE FREBRAN (kds).....	23
Anf. 58 Arbetsmarknadsminister ANDERS SUNDSTRÖM (s).....	23
Anf. 59 ROSE-MARIE FREBRAN (kds).....	24
Anf. 60 Arbetsmarknadsminister ANDERS SUNDSTRÖM (s).....	24
Anf. 61 ROSE-MARIE FREBRAN (kds).....	24
Anf. 62 Arbetsmarknadsminister ANDERS SUNDSTRÖM (s).....	24
Anf. 63 ROSE-MARIE FREBRAN (kds).....	24
Anf. 64 Arbetsmarknadsminister ANDERS SUNDSTRÖM (s).....	25

16 § Svar på fråga 1994/95:235 om hästsportutbildningen och Stiftelsen Wången 25

Anf. 65 Arbetsmarknadsminister ANDERS SUNDSTRÖM (s).....	25
Anf. 66 MAUD BJÖRNEMALM (s).....	25
Anf. 67 Arbetsmarknadsminister ANDERS SUNDSTRÖM (s).....	26
Anf. 68 MAUD BJÖRNEMALM (s).....	26
Anf. 69 Arbetsmarknadsminister ANDERS SUNDSTRÖM (s).....	26
Anf. 70 MAUD BJÖRNEMALM (s).....	26
Anf. 71 Arbetsmarknadsminister ANDERS SUNDSTRÖM (s).....	27
Anf. 72 MAUD BJÖRNEMALM (s).....	27

17 § Svar på frågorna 1994/95:239, 240 och 241 om krigsmaterielexport till Sydkorea, Indien och Pakistan 27

Anf. 73 Statsrådet MATS HELLSTRÖM (s).....	27
Anf. 74 YVONNE RUWAIDA (mp).....	28
Anf. 75 Statsrådet MATS HELLSTRÖM (s).....	29

Prot. 1994/95:52
17 januari

Anf. 76 YVONNE RUWAIDA (mp)	29
Anf. 77 Statsrådet MATS HELLSTRÖM (s)	30
Anf. 78 YVONNE RUWAIDA (mp)	30
Anf. 79 Statsrådet MATS HELLSTRÖM (s)	30
Anf. 80 YVONNE RUWAIDA (mp)	31
Anf. 81 Statsrådet MATS HELLSTRÖM (s)	31
Anf. 82 YVONNE RUWAIDA (mp)	31
Anf. 83 Statsrådet MATS HELLSTRÖM (s)	32
18 § Svar på fråga 1994/95:223 om värderingen av kvinnligt dominerade yrken.....	32
Anf. 84 Statsrådet MONA SAHLIN (s)	32
Anf. 85 ROSE-MARIE FREBRAN (kds)	33
Anf. 86 Statsrådet MONA SAHLIN (s)	34
Anf. 87 ROSE-MARIE FREBRAN (kds)	34
Anf. 88 Statsrådet MONA SAHLIN (s)	34
Anf. 89 ROSE-MARIE FREBRAN (kds)	35
Anf. 90 Statsrådet MONA SAHLIN (s)	35
19 § Svar på fråga 1994/95:217 om deponi för miljöfarligt avfall i Göteborg	35
Anf. 91 Miljöminister ANNA LINDH (s)	35
Anf. 92 KIA ANDREASSON (mp)	36
Anf. 93 Miljöminister ANNA LINDH (s)	36
Anf. 94 KIA ANDREASSON (mp)	37
20 § Svar på fråga 1994/95:220 om utvisning på grund av brott.....	37
Anf. 95 Statsrådet LEIF BLOMBERG (s)	37
Anf. 96 SIGRID BOLKÉUS (s)	38
Anf. 97 Statsrådet LEIF BLOMBERG (s)	38
Anf. 98 SIGRID BOLKÉUS (s)	39
Anf. 99 Statsrådet LEIF BLOMBERG (s)	39
Anf. 100 SIGRID BOLKÉUS (s)	39
Anf. 101 Statsrådet LEIF BLOMBERG (s)	40
Anf. 102 SIGRID BOLKÉUS (s)	40
Anf. 103 Statsrådet LEIF BLOMBERG (s)	40
Ajournering.....	40
Återupptagna förhandlingar	40
21 § Svar på frågorna 1994/95:169 och 196 om den kommunala ekonomin m.m.....	40
Anf. 104 Finansminister GÖRAN PERSSON (s)	40
Anf. 105 MATS ODELL (kds).....	41
Anf. 106 EVA ERIKSSON (fp)	42

Anf. 107 Finansminister GÖRAN PERSSON (s)	42
Anf. 108 MATS ODELL (kds)	43
Anf. 109 EVA ERIKSSON (fp)	43
Anf. 110 Finansminister GÖRAN PERSSON (s)	44
Anf. 111 MATS ODELL (kds)	44
Anf. 112 EVA ERIKSSON (fp)	44
Anf. 113 Finansminister GÖRAN PERSSON (s)	45
Anf. 114 MATS ODELL (kds)	45
Anf. 115 EVA ERIKSSON (fp)	45
Anf. 116 Finansminister GÖRAN PERSSON (s)	46
22 § Svar på fråga 1994/95:172 om tullpersonalen	46
Anf. 117 Finansminister GÖRAN PERSSON (s)	46
23 § Svar på fråga 1994/95:174 om avdragsrätt för bostads- rättsinnehavare	47
Anf. 118 Finansminister GÖRAN PERSSON (s)	47
Anf. 119 ULF BJÖRKLUND (kds)	48
Anf. 120 Finansminister GÖRAN PERSSON (s)	49
Anf. 121 ULF BJÖRKLUND (kds)	49
Anf. 122 Finansminister GÖRAN PERSSON (s)	49
Anf. 123 ULF BJÖRKLUND (kds)	49
Anf. 124 Finansminister GÖRAN PERSSON (s)	49
Anf. 125 ULF BJÖRKLUND (kds)	50
Anf. 126 Finansminister GÖRAN PERSSON (s)	50
24 § Svar på fråga 1994/95:176 om ridsporten och momsen	50
Anf. 127 Finansminister GÖRAN PERSSON (s)	50
Anf. 128 EWA LARSSON (mp)	51
Anf. 129 Finansminister GÖRAN PERSSON (s)	51
Anf. 130 EWA LARSSON (mp)	51
Anf. 131 Finansminister GÖRAN PERSSON (s)	51
Anf. 132 EWA LARSSON (mp)	52
25 § Svar på fråga 1994/95:213 om momsen och ideella föreningar	52
Anf. 133 Finansminister GÖRAN PERSSON (s)	52
Anf. 134 MICHAEL STJERNSTRÖM (kds)	52
Anf. 135 Finansminister GÖRAN PERSSON (s)	53
Anf. 136 MICHAEL STJERNSTRÖM (kds)	53
26 § Kammaren åtskildes kl. 18.41.	54